

ZIMÁNYI VERA

Supplicationum merita

A Batthyány I. Ádám földesúrhoz és dunántúli főkapitányhoz intézett
kérvények kivonatai

A SZÖVEGEKET TÓTH ISTVÁN GYÖRGY, J. ÚJVÁRY ZSUZSA, VARGA J. JÁNOS
ÉS ZIMÁNYI VERA TESZI KÖZZÉ

Jobbágyok rendszerint valamely írástudó uradalmi alkalmazott, deák vagy falusi pap, esetleg a betűvetést elsajátított más személy segítségével írtak kérvényt földesúrhoz, hogy ügyes-bajos dolgaikban döntést kérjenek, panaszt tegyenek, terheik enyhítését kíséreljék meg. Ilyen kérvények rendszerint szórványosan maradtak fenn a 16–17. századból, az egykorúak nem tekintették megőrzendő, fontos iratoknak e folyamodványokat, és az ügy elintézése után rendszerint kidobták azokat. Levéltári ismereteim szerint egyedülálló sorozatot képeznek a Batthyány-levéltárban őrzött kérvény-kivonatok, amelyek több ezer jobbágy- és katonakérvény rövid, érdembeli tartalmát, és az azokra adott földesúri választ, döntést tartalmazzák. A korához képest igen precíz igazgatást, magas szintű írásbeliséget bevezető Batthyány I. Ádám elrendelte, hogy tisztartói rövid egy bekezdésben foglalják össze a benyújtott kérvények érdemleges adatait: a kérelmező nevét, lakhelyét, kérésének rövid tartalmát és indoklását, s e rövid feljegyzések mellé vagy alá írta a földesúr az adott ügyben hozott döntését.

Egy oldalon négy-öt kérvény kivonata is szerepel, apró betűkkel írva. Az egy hét alatt összegyűlt kb. 15–20, néha 26, vagy akár 30-nál is több kérvényből összeállított kivonatot ív papírokból készített füzetszerűségben foglalták össze. E kis füzeteket az elintézés után öklömnyi kis csomagocskákká, 32-ed írvé hajtogatták össze, spárgával átkötötték, és Batthyány Ádám saját kezével írta rá kívül: *Soplikációk*, *Supplicationum merita*, *Merita supplicationum*, valamint a dátumot. A dátum néha elmaradt.

A levéltár rendezésekor magam bontottam fel és teregettem szét ez öklömnyi csomagocskákat, s mindegyiket egyedi számozással láttam el, lehetőleg időrendbe állítva. Nagyon sok megmaradt belőlük, az 1567–1700 közötti évekből két teljes fasciculusnyi irat, de túlnyomó többségük Batthyány I. Ádám idejéből, elsősorban az 1640-es és 1650-es évekből való; a korábbiak és későbbiek csekély számban fordulnak elő. 1–443-as egyedi jelzetet nyertek e füzetecskék, illetve gyakran egyes különálló lapok. Mégis, ha utánaszámolunk, kiderül, hogy nagyon sok elkallódott e kis csomagocskákból: ha csak 16 évre tesszük Batthyány Ádám kialakult rendszerének a korszakát, akkor 832 hét alatt 832 csomagocskának kellett volna keletkeznie. Ha átlag heti 20 kérvénnyel számolunk, akkor ez több mint 16 000 kérvénykivonatot jelentett volna. Ez így nem maradt meg, de a jó egyharmada igen.

Még így is páratlan forrásanyag, mert egy összefüggő, zárt területről, a németújvári, rohongi, szalonaki és körmendi uradalmakról egy zárt időkörből, az 1640–1650-es évekből származó adatok óriási tömegét őrzi. Az uradalmak alattvalói: jobbágyok, katonák, alkalmazottak mindennapi életének, gondjainak, földesúr és jobbágyai, katonái viszonyának páratlan dokumentumai, melyek a szürke hétköznapok visszatérő nehézségeiről (robotkönnyítésről, gabonasegély-kérésről) éppúgy tudósítanak, mint egyes, a családokat ért drámai csapásokról (családtagok török rablásba eséséről, tűzvész miatti elszegényedésről, özvegygé vált asszonyok szolgálatra elégtelenné válásáról stb.). És képet nyerünk a földesúr magatartásáról, állásfoglalásáról, arról a hangnemről, amit „alattvalóival” szemben használt, amely hangnemet a vele egyenrangúakkal folytatott levelezésében vagy hivatalos irataiban nem találunk meg.

Néhányan elhatároztuk, hogy forráskiadványt készítünk ebből az iratanyagból. Szakály Ferenc, Tóth István György, J. Újváry Zsuzsa, Varga J. János és Zimányi Vera a tagjai e vállalkozásnak. Munkánk eredményeiből egy kis bemutatót bocsátunk közre az alábbiakban.

Az egyes „csomagocskákat”, azaz egyedi számozással ellátott füzetecskéket teljes terjedelemben leszámoltuk, a füzetben belül szereplő egyes kérvénykivonatokat alszámmal jelölve. Itt most az 55/1–14., 56/1–20., 101/1–17., 102/1–13., 104/1–14., 173/16., 174/1–15., 195/1–27., 196/1–28., 197/31–36., 198/1–26., 199/1–8., 10–22. számú, illetve jelzetű darabokat adjuk közre. Mutatóban közlünk egy nem kivonatos, hanem teljes terjedelemben fennmaradt kérvényt is (164. sz.), a földesúr információkérésével, a tisztartó felvilágosításával és a földesúr döntésével. Összehasonlíthatjuk, hogy mennyivel terjedelmesebb, ugyanakkor alig hordoz több lényeges információt a teljes szövegű kérvény, mint a jól elkészített kivonat.

Egy folyamatban lévő és meglehetősen elhúzódva készülő munka alapján nehéz megbízható képet adni e forráscsoport egészéről; az eddig feldolgozott iratok alapján mégis levonhatunk bizonyos óvatos következtetéseket. A kérvényező személye: jobbágyok, özvegyek, katonák, rabok, időnként egy-egy falu egész népe, uradalmi tisztviselők. A legnépesebb csoport a jobbágyoké. A kérvények tárgya a leggyakrabban gazdasági természetű, anyagi nehézségről, megszorultságról, szolgáltatások könnyítéséről vagy elengedéséről, telekhányad „leírásáról”, vagy ellenkezőleg, pusztá telek felkéréséről szól. De idesorolhatjuk az elmaradt zsold vagy fizetés kérelmezését, továbbá gabona vagy bor kiutalásának, kölcsönbe adásának a kívánságát is. Egy másik, az előbbinél kisebb csoportot alkotnak a török problémákkal és a katonai ügyekkel kapcsolatos kérvények. Egy harmadik csoportba sorolhatjuk az uradalmak különböző rendű és rangú népeinek egymás közötti vitás ügyeiben megszületett kérvényeket, illetve a már folyamatban lévő vagy várható bírósági (úriszéki) ügyekkel kapcsolatban a földesúrhoz intézett különböző kéréseket. És végül egy negyedik csoportba kerülhetnek a fentiek egyikébe sem illeszthető, különféle vegyes ügyek.

A földesúr döntései az esetek nagyobb részében igenlőek, kisebb részben elutasítóak, illetve nem születik döntés, hanem a tisztartótól további bővebb felvilágosítást kér az úr, utasítja tisztviselőjét, hogy győződjék meg arról, vajon igaz-e a kérvényező állítása, méltányos-e teljesíteni kérését, érdemes-e arra.

Az iratsorozat legnagyobb értéke az egykori életvitel mindennapi gyakorlatába való betekintés lehetőségében rejlik. Kítűnik belőle, hogy a földesúr ésszerűen, a lehetőség határain belül emberségesen bánt jobbágyaival. Ha meggyőződött arról, hogy valóban nem tudják teljesíteni adózásbeli vagy robotolási kötelezettségeiket (vagy azok egy részét), akkor engedményeket tett nekik, nehogy végképp elnyomórodjanak. Ugyanígy könnyített az özvegyen maradt jobbágyasszonyok helyzetén is, amíg gyermekeik fel nem cseperednek, hogy majd akkor tudják szolgálni urukat. De meglepően sok jobbágyát ismerte személyesen és határozott véleménye volt arról, hogy ez csak semmirevaló, megalapozatlanul siránkozó ember-e, vagy pedig támogatásra érdemes, szorgalmas jobbágy, aki átmenetileg került nehéz helyzetbe. Ha vétéshez kértek gabonát, azt minden alkalommal megadta alattvalóinak az új termésig, de ugyanígy adott búzát, rozsot akkor is, ha tavaszra, nyár végére elfogyott a kenyérrevaló. Az arra érdemeseknek kivételes alkalmakra, úgymint esküvőre, temetésre szintén adott gabonát vagy bort, de az „érdemteleneket” néha durva szavakkal utasította el. Csak akkor tagadta meg az élelemsegélyt, amikor különösen rossz termésű évben neki magának is szűkösen volt már gabonája vagy bora, és nagyszámú földesúri „famíliáját”, magánhadseregének tisztjeit, a várban folyamatosan tartózkodó katonákat kellett abból élelmeznie. – Az is megfigyelhető, hogy katonáinak a kérését még inkább teljesítette, mint a jobbágyokét: a török torkában e magánhadsereg léte életbevágóan fontos, elsődleges volt. Igyekezett fegyelemben tartani e katonákat, és ha jobbágyai katonai túlkapásokról panaszkodtak neki, törekedett rendet teremteni és igazságot szolgáltatni, azonban állásfoglalását jól tükrözi tömör véleménye: „máskor ne veszedjék katonával az polgár” (197/1. sz.). Ugyanígy tükrözi beosztottjaihoz való viszonyulását az egyik megjegyzése, amelyhez hasonlóakat missziliseiben is szép számmal találhatunk: „Az régi szolgát igen meg szoktam böcsölni, s nem is veszek el semmit tőlük” (172/15. sz.).

Az itt bemutatásra kerülő iratok között kevés foglalkozik a törökökkel kapcsolatos kérdésekkel, török rabságba esett rabok segélykérésével, kiváltásuk támogatásának kérésével. Mindazonáltal kítűnik ezekből az iratokból is, hogy Batthyány nem szívesen ad csererabot kiváltásra, hiszen maga is pénzen vásárolta e rabokat a csatározások után tartott kótyavetyék valamelyikén, ahol a vitézek eladták szerzett zsákmányukat, az esetleg ejtett török rabokat. Ezután a földesúr-főparancsnok őrzi azokat biztos várai egyikében, megalkuszik a rabokkal sarcuk összegéről és behajtja rajtuk annak megfizetését. Természetesen az így beszedett sarc sokszorosa volt annak az összegnek, amelyet katonájának fizetett a rabért a kótyavetyén.

Egy-két alkalommal úgy érezzük, hogy méltánytalanul szűkkeblű volt: pl. 1646-ban, amikor Keresztúr falut elverte a jég és „döghalál” is sújtotta őket, ezért adóelengedést kértek. De Batthyány Ádám ezt válaszolta: „az Isten látogatásáról ... nem tehetünk, s ha ennyi adósságban és költségben nem volnánk, mi is cselekedhettünk valamit, de így lévén állapotunk, nem látom annak módját” (196/2. sz.). Ugyancsak röviden utasítja el a győrvári plébános kérését is, aki Nagyszombatban könyveket akar vásárolni és ehhez kér némi támogatást (103/1. sz.).

Egy egészen sajátos ügyre derül fény a 195/19. sz. iratból: Olasz Jakab itáliai kalmár, aki Rohoncon telepedett meg, Grazba akart menni vásárolni, de a

rohonc-szalonaki uradalmak tisztartója, Jobbágy Dániel elvette a pénzét, amelyet magával akart vinni és beszolgáltatta földesurának. Magyarul: elkobozta a nála talált pénzt. Batthyány Ádám helyeselte ezt az eljárást, mivel hiába kért kölcsön pénzt a kalmártól, az csak nagy nehezen, „erős kondíciók” mellett adott neki 300 forintot. Ezért helyénvalónak tartja tisztartója erőszakosságát; majd idővel megadja a kalmár pénzét, és talán valami kis „interest”, kamatot is ad utána.

A jobbágyok egymás közti ügyeinek se szeri, se száma nem volt, és számos esetben kérte az egyik vagy a másik fél az úr támogatását, közbenjárását. Batthyány ilyenkor mindig igyekezett pontosan tájékozódni, és az igazságosság, méltányosság és törvényszerűség szerint foglalt állást. De ha olyan ügyekben zaklatták, amely ügyeket a tisztartó is elintézhetné, haragosan förmedt rá a kérvényezőre.

Meglepetésként hatott az a durva hang, amellyel egyes méltatlannak ítélt ügyekben elutasítja a kérelmezőt. Más irattípusokban (hivatalos beadványokban, főurak egymás közötti levelezésében stb.) elképzelhetetlen volt ilyen szitkok használata (195/2., 194/23., 196/15., 196/22. sz.), noha a kor hitvitázó irataiban sem kímélték egymást a civakodó felek, és a végvári katonaság nyelvének a féken tartására is ismételtelen, de kevés sikerrel tettek kísérletet az egykorú rendtartások. A katonáik közt forgolódo parancsnokok sem tudták kivonni magukat e szitkozódó stílus hatása alól, ha káromkodásra nem is vetemedtek.

Az alább közölt iratokban, a kérvények e sokaságában a sztereotipen visszatérő egyszerű segélykérések mellett az élet tarkasága is mozaikszerűen tükröződik.

Supplicationum merita 1641–1642

55/1. Szentpeteri^a Vajda Nagj Miháli jelentvén fogyatkozott állapotját, azon könyörög Nagyságodnak, mindennapi táplálására való eleséget méltóztassék Nagyságod rendelni, mivelhogy az háza népét is föl akarja hozatni, Nagyságodat kéri, adasson neki két szekeret, mellyeken elhozathassa. Pánkaszban nevez egy pusztá helt, mellyet eleinten néminemő Toot Ambrus bírt. Nagyságodnak könyörög, méltóztassék neki adni azt a darab pusztá földet, amíg Nagyságod ígérete szerint más helt adat neki, az kastélhoz közeljebb. Az posztója felől is emlékezik, Nagyságod méltóztatnék megadatni.

Ennek adjanak Csakaniból^b gabonát cub. 6, s az minemű pusztát kér, ha senki nem lakik benne, pusztán áll, adják fel nékie. Az két szekeret is adassák meg neki, Eörségből hogy hozza fel feleségét.

^aÓriszentpéter ^bNagycsákány

55/2. Szalafeien^a lakozó Kálmán Giörgj jelenti Nagyságodnak, mivel hogy az atyja az Nagyságod szolgálja volt, házakra ütven az törökök, ötöd magokkal vitték el. Az falubeliek penig azelőtt azt fogadták volt nekik, ha szintén elvinni is az török, kiszabadítják, csak fizessenek velek egyaránt. Mast immár semmi segítséggel nem akarnak lenni. Könyörög Nagyságodnak, parancsolná meg Nagyságod nekik, hogy segítséggel legyenek, *kolduló levelet* is kér.

Tisztartó uram hívassa az ispánt vagy órmagyot, s menjen végére, ha reá feleltek, el kell igazságtanok, az hódoló levelet írják meg nekie.

^aZalafő

55/3. Borton^a lakozók, Bilthom Mert, Treffler Tomá és Radafalvai^b Berkes Hanz, mellyek az borkóstolásért árestomban tartatnak, tagadják ebbéli cselekedeteket, olbendorfiakra és dobrafalvaiakra^c adják az vitát, hogy ők vitték volna Rohoncra^d azt az két hordó bort, s mindkettőt levítették az szekerekről, s azért lett héja az boroknak. Ezen supplicatiojokban megint azt írják, hogy némely rosszak ittak azokban az borokban, de vízzel nem vesztegették. Nagyságodnak könyörögnek, ne cselekedjék vélek érdemek szerint, hanem méltóztassék eleresztetni üket.

Miről soplicaljatok, értjük, azért ez semmi mentség, hanem olyan válaszatok tinéktek, amint az ponizciaknak^e az latorságtokért, hogy affélét merészelték próbálni.

^aRauchwart im Burgenland ^bRudersdorf ^cDobersdorf ^dRechnitz ^ePunitz

55/4. Nojstifften^a lakozó Stumper Jerigh jelenti, hogy az elmúlt esztendőben más úr jószágából jött az Nagyságod jószágában, apró nevetlen gyermeki lévén, Nojstifften^a egy fertály pusztahelt vett föl, és reá akar épülni. Nagyságodnak könyörög, valami kevés gabonával méltóztassék megsegéteni.

Így lévén állapotja az soplíkánsnak, adjanak rozst cub. 2. innéd.

^aNeustift bei Güssing

55/5. Czákani^a Nagj Giörgj vajdáné könyörög Nagyságodnak az Nagyságod körmendi törvényszékén a minemő deliberatioja adatott Czinegh Benedekre, a szerint Nagyságod méltóztatnék megelégtetni.

Nem lehet más vállalasa már, várjon az törvénytől, az mint kiadtok Czinegnek.

^aNagycsákány

55/6. Orbanfalván^a lakozó Taics Jerigh jelenti Nagyságodnak, hogy ez elmúlt napokban az Szambafal^b hegyen egy kis szőlőcskét vett föl, melyet nemrégén kezdett építeni, mely szőlőt mast az kolosvari^c házomhoz akarnák foglalni, aki soha odavaló nem volt, és hegyvámzabot kérnek tüle, Nagyságodnak könyörög, engedné meg neki, mivel az a szőlő még igen nevetlen, hegyvámot sem adott még róla, az szabadságnak az ideje sem tölt ki.

Kegyelmed tisztartó uram, menjen végére ennek, s informáljon róla, miben legyen állapotja!

^aOrbánfalu, Urbersdorf ^bSzombatfa, Sumetendorf ^cGalasár, Glasing

55/7. Daniel Peter uram szolgálja az minemő legént megölt, annak az felesége könyörög Nagyságodnak, Nagyságod tekintvén nyomorult, gyámaltalan voltát, méltóztassék egy néhány köből gabonát adatni neki. Az ura díját penig, ha meg akarnák is adni, soha föl nem veszi.

Újvárati^a adjanak rozst cub. 3. Az ura díját hogy fel nem akarja venni, nincsen esze, mert ha ezt megölik is, az ő ura azzal fel nem támod, jobb volna felvenni, úgy tetszik.

^aNémetújvár, Güssing

55/8. Fuzessen^a lakozó Edlmon Mertné jelenti Nagyságodnak. Tavaly, hogy az ura megholt, Nagyságod tekintvén nyomorult özvegy voltát és nevetlen árváit, adott volt szabadságot neki rabotból és adazásból, míg az gyermeki fölnevelkednek, de tisztartó uram avval nem gondolván, hanem azt kívánja tüle, hogy újabb confirmatit hozzon Nagyságodtul azon szabadságról. Nagyságodnak könyörög, mutassa előbbeni kegyelmességét hozzá.

Tisztartó uram, ha úgy van, hogy azelőtt már adtunk volna szabadságot neki, akomodálja ahhoz magát kegyelmed.

^aRábafüzes

55/9. Kaponán^a lakozó Soos Giörginek meghagyott özvegye jelenti Nagyságodnak, hogy az atyja, Kovács Balás, minek előtte meghalt, testamentomot tevén, ezen leányának hagyott egy fertály helt házastul, az fiának is egy fertály helt házastul, azmint az testamentum levélből

megettetszik. Az öccse ebben mindezekig semmit meg nem adott neki. Nagyságodnak könyörög, Nagyságod adassa kezéhez azt az egy fertály helt.

Tisztartó uram parancsolja meg, hogy igazsátság el törvény szerént kösztök az dolgot.

^aKerkáskápolna

55/10. Ispankon lakozó Peter Tamás jelenti Nagyságodnak, hogy ez elmúlt esztendőkbén az törökök miatt nem lévén maradása, kényszerítettett onnénd eljüni, azuta fogva fél helihez aminemő földei voltak, mind Bottá Balás bírta üket, senkinek semmit nem fizetett, sem nem szolgálta róla, az földeket mind elvesztegette, eleget tiltatta, hogy többöt az földeket be ne vesse, de semmit nem gondolt vele, 4 hold földeit bevetette, Nagyságodnak könyörög, adassa neki azt az négy hold vetést.

Eszt is igazsáttassa el kegyelmed kösztök törvény szerént vagy másképpen, az mint jobb leszén.

55/11. Kápolnán^a lakozó Berkes Mihaliné jelenti Nagyságodnak, hogy vagyon annak 39 esztendeje, hogy az atyja az eörségiektül küldetett volt Kanisára valami levelekkel, ugyanakkor az törökök odavesztették. Erőtelen lévén az anyja az fél heltül való szolgálatra, mely hel vagyon Senieházán,^b ugyanakkor mindjárt Roká Miklas nevő ember elfoglalta, és hatalmasul bírta min- dennemő szolgálattól és adazastól szabados lévén, mivelhogy ennek jó örög hat fia vagyon, azon helt örömöst visszavennék és reá épülnének. De Roka Miklos fia azt pretendálván, hogy 12 forintban volna nála zálogban, ezen dologban törvénye is volt, s meg köllött volna bizonítani neki öreg emberekkel, hogy zálogban vagyon nála. Elment, két ifjú legént vett mellé, akik akkor ez világon sem voltak, és azokkal bizonított; itt az törvény azt deliberálja, hogy az 12 forintot letevén, úgy nyúlhasson az helhez. Az a' törvény igen heletlenül [!] lett. Nagyságodnak könyörög, méltóztassék megparancsolni, hogy öreg emberekkel esküdjik meg azon, hogy zálogban vagyon nála.

Miről soplikálj értjök mind tetőled és mind az más féltől, mivel az törvény úgy találta, hogy bizonétsen és megbizonyétotta. Abban kell maradni, mert nem bizonítottát, mert ellene más mód nincsen már benne, hanem az tisztartó válaszádsával légy kontentus.

^aKerkáskápolna ^bSenyeháza

55/12. Eörségben Kerkáskapolnán lakozó Szípos Mihaliné jelentvén szegénységet könyörög Nagyságodnak, hogy robotból és szárazpénzből¹ lenne engedelemmel neki, míg hat apró árvái fölnevelkesznek, azok fölnevelkedvén, Nagyságod jobbágyi lesznek.

Ha így van, tisztartó uram informáljon felőle.

55/13. Kapolnán^a lakozó Cziga Balasné könyörög Nagyságodnak, tekintvén árváinak nevetlen voltokat, méltóztassék két esztendőre való szabadságot adni robotból és adózásból.

Erről is informáljon tisztartó uram kegyelmed.

^aKerkáskápolna

55/14. Kapolnás faluban^a lakozó Bekés István jelenti Nagyságodnak, volt egy nénje, aki férjhez ment Velemelre,^b Dobrához^c tartozandó faluban Soós Giörgyhöz, melynek az ura meghalván, megint visszajött Kopolnára.^a Hamis testamentom levelet iratván, az minemő fertály hele maradt az atyjától, el akarja tüle venni, abban az jószágban penig atyjától maradt jószág leány ágot nem illet. Könyörög Nagyságodnak, ez ellen tartsa meg igazságában, és ne engedje háborgatni.

1 Szárazkocsmapénz.

Tisztartó uram, láttassa meg kegyelmed eszt törvény szerént kösztök, s igazéttassa el kösztök az dolgot kegyelmed.

^aKerkáskápolna ^bVelemér ^cDobrafalva, Dobersdorf

56/1. Poka Szakacz kér vetni való két köből hajdinát.

Az 2 köből hajdinát inned Újvárról^a adják meg neki.

^aNémetújvár

56/2. Szegény jobbágya asszony Nagyságodnak özve[gy], egy fertály helt bír, gyermeki vannak, apródok. Könyörög szabadságáért.

Erről az tisztartó informáljon.

56/3. Vörösküben^a vagyon fogva Nagyságod jobbágya, Lénáricz Mihalj. Három felesége vagyon, s azért fogták meg is, a' rossz emberségért. Mindazonáltal az előbbi felesége könyörög, Nagyságod írna mellette Pálffy Uramnak szabadulása végett, mert még egyszer hozzá akarja venni.

Ha még egyszer idejün suppicalni, kiveretem az várasból.

^aCervený Kameň

56/4. Szalafejen^a lakozó Kálman Giörgj könyörög azon, mivel ő egyaránt fizetett a polgárokkal a kanizsai törököknek, s mégis elvitték ötödmagával. Hogy Nagyságod hagyná meg a falubelieknek, lennének segítségkel szabadulásokban, ha úgy nem is adatta vissza vélek azt az pénzt számára, melyet a törököknek fizettek, úgy mint a több polgárok.

Írjanak egy levelet oda, hogy az dolog így lévén, adják vissza azt az pénzt neki, az kit kezikbe fizetett az szalafejeieknek.

^aZalafő

56/5. Boldisár és Ferencz porkolábok vetni való hajdináért könyörgenek Nagyságodnak.

Adjanak mindeniknek három-három köblöt.

56/6. Az canisai^a deák Nagyságodtul kegyelmesen érteni kívánja, ha Nagyságod akarja-e venni szolgálatját vagy sem: ha nem, Nagyságodat alázatosan kéri, bocsássa el.

Megértettük, miről suppikálj. Azért igenis vesszük szolgálatodat, ha venni nem akartuk volna, ide sem küldtünk volna, de még eddig nem érkeztünk reá, hogy rendbe vihettük volna, hanem még egy kevés ideig légy patientiával, mentül előbb lehet, azon leszünk, hogy elrendeljük állapotodat.

^aNagykanizsa

56/7. Szent Peteri Kalmán Giörgj Ispánk nevő falujában kér egy pusztá helt, mely volt ennek előtte Kovács Miháljé.

Ha vagyon arra való hel, adjanak egy pusztát neki.

56/8. A füzesi^a disznópásztor kér Füzesen egy pusztá fertály helt, mely ennek előtte is olyan embereké volt, a Nagyságod marhái pásztora.

Adjanak ennek is egy fertály helet, ha vagyon.

^aRábafüzes

56/9. Az elmúlt napokban írt volt Zemljén Balás Nagyságodnak, hogy elvétette a csáktornyai^a szabóknak marhájakat, azért, hogy a Nagyságod jobbágyit mód nélkül vesztegetnék a muraközi katonák, mert ezek a csáktornyaiak neki kerülvén Szalafejen^b lakozó Bokor János-

nak, ez is szabó, vették el hasonlóképpen minden marháját. Könyörög Nagyságodnak, írna mellette, hogy adnák meg marháját.

Simon Jánosnak írny effelől, hogy adassa meg marháját, és hogy az katonák ellegyenek az jobbágyim háborgatása nélkül, ők tészik az latorságot, és ha itt tartóztatnak érette, ők ismég többet tartnak, az melyből semmi jó egykor nem következik.

^aCakovec ^bZalafő

56/10. Sz. Peteri^a tizedes Siska Márton kér pénzeért török rabot, hogy válthassa ki Canisáruul a fiát.

Rabot tall. 100

^aÓriszentpéter

56/11. Királj Giörgj, Királj Gergely, Czakanjban a lakozók, Gosztoni alól jötenek Nagyságod alá, s Nagyságodat szolgálják fegyverekkel, de az atyjok is Nagyságod jobbágya volt, csakhogy elszakadott volt Gosztoni alá. Most Gosztoni azt praetendálja, hogy néki jobbágya fiai, mely nem igaz, s őket kívánja háborgatni. Könyörögnek, Nagyságod írjon Gosztoninak, legyen el afféle nélkül.

Az tisztartó hagyja meg az Csakanj^a ispánnak, ne hagyja háborgatni ezeket, ha mit nem igazal Gosztonj János, keresse törvénnyel.

^aNagycsákány

56/12. Roka Bálinth Sz. Peteri tizedes írja egy rabját lenni itt az Nagyságod tömlöcében, melyért Nagyságodtul kér, de nem írja, mit.

Kub. Rozs 35²

56/13. Cseh János rab levelet kér. Canisán volt fogva. [!] Kétszáz tallér sarca Canisán volt fogva.

Írják meg az levelet nekie.

56/14. Farkas Kerekiárto könyörög szabadulásáért, mert fogva van itt. Oka az, hogy két felesége van, a' körmendi törvény Nagyságod gratiáján hagyta, az első felesége megengedett néki, az utolsót megtartja, Nagyságodnak jobbágya akar lenni.

Keressék föl az porkolábok az vár környékén, ha úgy vagyon az mint írja, hogy az törvény az mi gratiánkon hagyta, s az felesége is megengedett, keressen jo kezeseket, hogy sehová nem megyen az vártul, hanem itt az álgyuk körül és más szükségekbe munkálószik és véghez viszi. És ez szerént bocsássák ki.

56/15. Barbelj Miklós ennek megvan, már csak Nagyságod effectuálja.

Adjanak egy szekeret neki, hogy az portékáját hozza föl Körmendről, azután jujjön föl Rohoncra és az conventioját megadjuk neki.

56/16. Két borti,^a tizenöt puniczi^b jobbágy könyörögnek azon, hogy Nagyságod lenne valami engedelmességgel a bírságban, melyet rajtok akarnak venni, hogy megtréfálták a Nagyságod borait. S most ugyan nem is adhatnak semmit, hanem várnák jövőendő termését szőlőjöknek.

Megértettük, miről supplicáltok, azért semmit most nem engedünk, hanem azt megcselekezzük, hogy az mint újátok, az szerént megelégetettek, és elvárunk, de így, hogy kezes hozzatok, hogy akkor megelégetettek, mi is akkor meglátjuk, ha kell, valamit elengedünk benne,

² A szám áthúzva, rosszul olvasható.

avagy nem. Tanuljátok másszor, hogy az Úr borának békét hagyjatok, hanem inkább vizet igyatok, mert az Úr borának drágán esik pinti.

^aRauchwart ^bPunitz

56/17. Dobrai^a viceporkoláb Nikos Benedek azon könyörög, Nagyságod tisztességesen bocsátassa ki az tisztből, mert nincs módja tovább az szolgálatban, mivel háza messzi lévén, mindene vesztében vagon, más az háza Csáki uram földjén vagon, annak is fél az haragjátul, fizetése is inkább mind kevesebbül, nemhogy többülne.

Miről supplicálj, megértettük, azért ha nem akarsz tovább maradni, mi az magunk részéről mindgyárt választ adhatnánk, de mivel Forgácsné Asszonyomnak is köteles szolgálja vagy, először végezd el ott dolgodat, és azután mi is választ adunk.

^aDobrafalva, Dobersdorf

56/18. Dobrai^a darabantok az Nagyságod előbbi resolutioja szerint kívánják, hogy hátra-maradott fizetésekről contentáltassa Nagyságod, azon kívül miulta Nagyságod bírja is Dobrát, mindeniknek 4 köből gabonája vagon hátra, azt is kérik, mivel semmi földök nincs, az kiről élhetnének.

Miről supplicáljanak ezek Christof uram megérti kegyelmed. Azért informáljon kegyelmed bennünket felőle, ha úgy vagon, az mint írják, valahonnéd deputálnunk kell nekik.

^aDobrafalva, Dobersdorf

56/19. Csakani^a öt hajdú könyörög, Nagyságod ne hadná valami kevés gabona nélkül, mivel földök sincsen, az árvíz is sok kárt tett nálók és életjek nincsen.

Samár Mihály, Mazalin János, Tarrod István, Gombos István, Szabó Mihály. Ezeknek egyiknek-egyiknek adjanak Csakanból három köből gabonát, felét búzát, s felét rosot.

^aNagycsákány

56/20. Ponicziak^a mindnyájan jelentik Nagyságodnak, hogy soha, miulta Poniczot megszállották az horvátok, heladó sajttal és vajjal nem bántották őket, hanem mast eröltetik, hogy valamint az német vidék, ők is úgy adózzanak és fizessék meg az sajtot és vaját, nyilvánvaló dolog penig, hogy önekik sem földök, sem rétjek úgy nincs, mint az németeknek. Nagyságodnak könyörögnek, evvel az szokatlan adóval ne bántassanak.

Megértettük, miről supplicáltok, azért most nincs ürességünk [!] hozzá, hogy az régi urbáriumot megnézhezzük, hanem idejövén másszor, megkeressük, és ha úgy találtatik, hogy nem tartoztok vele, ezután is meg leszzen engedve.

^aPunitz

101/1. Egész Szalónaki^a vidéktől az hel adó gabonát pénzüli akarják beszedni az Nagyságod parancsolatja szerint, az mellynek egyben szerzésére elégtelenek. Könyörögnek, hogy Nagyságod előbbeni igazságokban megtartván, gabonául adják meg az szokás szerint.

Eztőt én az ti könnyebbségtekért akartam cselekedni, mivel az végekben kell profont gabnát köldeni, s attól az szekerézéstől akartalak könnyebbét[eni] s azért akartam pénzt venni, hogy ott alatt azon gabnát vétetek, az a ti akó gabnátok³ helett.

^aSchlaining

101/2. Pószter Oszmán könyörög, hogy Nagyságod három avagy négy köből gabonát adatna néki, mert igen fogyatkozott álloppottal vagon kenyérbül.

Uyvárat^a adjanak néki búzát, rozsot cub. 2.

^aNémetújvár, Güssing

3 Akógabona: a földesúrnak járó egyfajta jobbágyi szolgáltatás, amit nem terméshányadban, hanem fix mennyiségben állapítottak meg, a gabonakilenced helyett adták.

101/3. Kulcsár Christandlj jelenti, hogy az utolsó égéskor az napa házátúl jött ki az tűz, mind ő s mind penig az városiak sok kárt vallottanak az tűz miatt, mely mint jött legyen ki, senki sem tudja, azon kárvallásokért az kárvallott emberek azt kívánják, hogy egy esztendőbe-li Nagyságodnak járandó adójakat ezen kulcsár megadja, mely extendáltatik kétszáznyolcvan forintra és egynehány pénzre, melynek hogy szerét vehesse, elégtelen hozzá, mert mindene el-égett. Könyörög, hogy Nagyságod lenne oltalommal hozzá, és ily praetensiojok ellen oltalmaz-ná meg Nagyságod.

Tisztartó uram ennek az dolga súlyos, úgy látom, de nem írja, ha az váras törvénnyel látni, vagy csak úgy vetették reája, informáljon róla, mert ezt is megfizesse, s az mi bortékozlást elveszte-get héiában, azért fizetni kell, annyival nehezebb leszen az dolga neki.

101/4. Oláh Palkó jelentvén, hogy Szigeten^a innend vagyon valami pusztaföld, könyörög azon, hogy Nagyságod adná nekie egy esztendeig, és vetethetné be gabonával.

Nem tudom itten semmi földemet, menj jobban végére s add értésemre, hol van az két hold föld.

^aÓrisziget

101/5. Bolffaj^a bíró és az egész falubeliek jelentik, hogy az conscriptiokor valami három rétet tudatlan emberek eltagadtak, nem tudván, miben legyen az réteknek állapotjuk, melyért Reues György száz talléron marasztotta bírságon, hogy Nagyságodnak letegyék. Könyörögnek Nagyságodnak, hogy Nagyságod engedné meg, mert tudatlanságbul esett.

Ez nem igaz, hogy tudatlanságból esett volna, hanem latorságból cselekedtétek, s nem engedjök mind meg, hanem csak az felét, másszor ne légyen.

^aWolfau

101/6. Kapronczay János könyörög Nagyságodnak, Nagyságod fizetésében adna nékie bort és gabonát az takarásra, mert szűkült állapottal vagyon, és ha Nagyságod kegyelmességét hozzája nem nyújtja, az takaráshoz vékony szerrel leszen.

Bort gabonát nem adhatok, mert sok kell az mi szántónkra, majd fizetjök az házi udvar né-pének, akkor neked is adnak.

101/7. Czánj György Bükj Jánosnak adta volt egy házát zálogban, mellyett mast Taba Já-nos bír, és záloglevél mellett törvénnyel akarván keresni, de törvént nem akar álloni. Könyö-rög Nagyságodnak, hogy Nagyságod parancsolná meg Taba Jánosnak, és az Nagyságod kör-mendi törvényén compareálna s törvény szerént igazodnék el köztök, az zálog pénzzel már kínálta, de föl nem akarta venni Taba János.

Az körmendi tisztartónak írnya, hogy az váras bírójának hagyja meg, hogy ne vontassák egyik terminosról az másikra, hanem lássák meg, kit illet.

101/8. Póka Tamás könyörög, hogy Nagyságod az takarásra adna nékie valami öt akó bort.

Uyvárról^a adjanak néki bort akó 3.

^aNémetújvár, Güssing

101/9. Kapitány uram Horuat Mátyást, Genczj Bálintot megfogatta és az Nagyságod vá-rában küldtő, mellyre semmi vétkek nincsen, az kik vétkesek voltak, azok elszöktének. Könyö-rögnek, hogy Nagyságod jó kezesség alatt bocsátotná el, az mikor kívántatik, mindenkor elő állonak az törvényre.

Nincsen mód benne, hogy kezességen kibocsáttassatok, mikor kell, elő nem állítják, mint már ennyihányon [!] történt, mert börtelen nem fogták meg.

101/10. Köueskútj Sándor meg akarván házosulni, és igen vékony állapottal vagyon és lakodalmanak kiszolgáltatásához könyörög, hogy Nagyságod valami kevés bor nélkül ne hadná.

Uyvárról^a adjanak ennek bort akó 5

^aNémetújvár, Güssing

101/11. [kihúzza: Christoph deák anyja]

Boczkor Tamásné ura adott volt Christoph Deák anyjának két ökröt, mellyekért adott két hold földet és két szekér szénára való rétet zálogban. Christoph deák megjövén, hatalmasul elvette tőle az földet és rétet, az ökrök ára is oda vagyon, mely felől könyörög viceispán uramnak, hogy contentáltassa azon adósságáruul Christoph deákkal, az mely supplicatiot Nagyságodnak beadott, hogy Nagyságod eligazétsa.

Ehhez nincsen semmi dolgom, menjen viceispán uramhoz, s igazétsa el ő kegyelme, hiszen mind nemes emberek vagytok.

101/12. Erről Nagyságodat tisztartó uram informálja, miben legyen állapotjok.

Értjök az Kegyelmed információjából, hogy nem bírnak az földekkkel ezek, hanem Óvárt,^a Sámfalvát^b adják hozzájuk segítségül, úgy mint szántásra és gabnahordásra, hát rendeljék melléjük segítségül ezeket a fallukat, amazokhoz, könnyebbségért.

^aBurg, Pinkaóvár ^bHannersdorf

101/13. Körmendi katonák, Katafaj András, Török Boldisár, Bikalj Márton, Konda István könyörögnek, hogy Nagyságod egynehány köből gabonát adna nékiek szolgálatjokban computálván.

Keörmenden adjanak egyik-egyiknek búzát rozsot cub. 2.

101/14. Körmendi hajdúk: Gál János tizedes, Fodor György, Horuat Matyas, Nemet Ferencz könyörögnek Nagyságodnak, Nagyságod valami kevés gabona segítségével lenne nékiek.

Keörmenden adjanak egyik-egyiknek búzát, rozsot cub. 2.

101/15. Perenyében lakozó Somogyi Ferencz vett egy irtásföldet fl. 64, mellyről jár Nagyságodnak esztendőnként zab cub. 13, kappan 12. Könyörög, hogy Nagyságod esztendőről esztendőre engedné meg az zabot, régi jámbor szolgálotjára tekintve.

Nincsen mód benne, mert feles lovonk eszi az abrakot nekönk.

101/16. Kouacz Marton és Varga Martonné igyefogyott szegény asszonyok lévén könyörögnek Nagyságodnak, hogy az esztendőbeli adójokat engedné meg Nagyságod nekiek, mert elégtelenek az megadására.

Informáljon az tisztartó erről bennök.

101/17. Győruarat körmendi hajdú Fodor György vett volt zálogban Csontos Jánostul valami földeket, Csotos [!] János Kanisa alatt elveszett és az felesége férhez ment s más azon földeket mással kiváltatta, az pénzt föl nem vette, hanem a bíró kezénél vagyon. Könyörög Nagyságodnak, hogy azon földeket szabadéttatná kezéhez Nagyságod.

Az keörmendi tisztartó igazétsa vagy igazítottassa el törvény szerint köztök.

102/1. Harasztifaluiak mind fejenként jelentvén, hogy az határjárásnak terminussa már elközelgett és igen vékony állapottal vannak, könyörögnek, hogy Nagyságod akkorra két csöbör bort és hat köből gabonát adatna nékiek.

Pénzért adatok, de ingyen röstellem, mert nekem is feles költségen leszen akkor s mások is, ez kölemben nem leszen.

102/2. Rohonczi^a tartománybélieken az pombaj pénzt kérik, mellynek szerét nem tehetik mastan, könyörögnek, hogy Nagyságod várokozniék, az aratás után könnyebben szerét tehetnék és az mint az pénznek járása vagyon az Nagyságod jószágában, az szerént szedetné be Nagyságod tőlök.

Egy órát sem várok, hamis kurafiak, mivel mindenkor az volt ebben az jószágimban szokás, hogy Szent György, Szent Mihály napján adták be az pénzbeli adót, az egyik régen elmúlt, az másik is majd eljön egyszersmind, nehezebb volna fizetni az pénzt.

^aRechnitz

102/3. Nagy Csatáriak^a Gusina Mattyas igen megöregedvén, elnyomorodott, apró gyermekivel együtt, könyörög, hogy Nagyságod az akó gabonából és pombaj⁴ pénzül lenne kegyelmességgel hozzája. Horuat Mattyas, Gusmics Balas zsellérek lévén, ezek is könyörögnek, Nagyságod az pombaj pénzül lenne engedelemmel nékiek.

Az elsőnek az esztendőbéli adaját megengedték tisztartó uram, de az másik kettőnek semmit sem, mivel hazudnak, másszor az válaszok három pálca leszen az hazugságért.

^aAlsó-, Felsőcsatár

102/4. Velemben Horuat Lőrincz szintén elnyomorodott és betegesült s az Nagyságod robotjához és adózásához elégtelen szegénysége miatt. Könyörög, hogy Nagyságod az adóból és robotból lenne egy ideig engedelemmel, míg meggyógyulna, mert mast nem szolgálhat sem adózhatik Nagyságodnak.

Ennek is legyen szabadsága ez esztendőben való állapotjában mindenből, talám meggyógyul, vagy gyermekei jobban felnőnek, hogy szolgálhat.

102/5. Falusi István és Falusi Gyurka között az minémő osztály volt, azzal nem contentus Falusi István, könyörög, hogy Nagyságod parancsolná meg Falusi Gyurkának, és az Nagyságod törvényén compareálna, hogy törvény szerént revideáltatnék.

Írjanak az tisztartónak, hogy hagyja meg az mi szónkkal, hogy az mi törvényenkehez tartsa magát, az mint az más pars kéri.

102/6. Körmendi katona Büki Péter könyörög, Nagyságod valami kevés gabonát adna nékie, ha szintén szolgálatjában computálja is Nagyságod.

Búzá, rozsoz cub. 2.

102/7. Körmenden Nagy Istvan házat akarván építeni, könyörög, hogy Nagyságod építésére adatna fákat és Nagyságod arra is rendelne segítséget, hogy be is hozhatná.

Az uyváry^a tisztartónak írjanak, hogy azt az fát adassa meg neki az erdő kára néköl, és az mi segítséggel lehet is.

^aNémetújvár, Güssing

102/8. Alhói^a Foraor Hanz bír egy fertály helt, mellytül nem adózhatik, sem szolgálhat, mert igen megnyomorodott és sánta. Könyörög, hogy Nagyságod adna szabadságot nékie.

Értjök, hogy az hegyből nem akarsz alájönni s azért vagy szegény, de az hegyben nem szenvedjök, hogy lakjál, hanem az faluban menj lakni, az mint az urbáriomban is beírtak, ahhoz tarts [!] magadat.

^aAlhau

---

4 Pombainpénz, Bannweingeld = szárazkocspénz.

102/9. Samfaluán^a Horuat Marko az pombaj pénznek szerét nem teheti, mert igen szegény, sem vonyó marhája, sem fejős tehene nincsen, egy falat kenyérré sem verrad, könyörög, hogy Nagyságod engedné meg nekie, mert elégtelen az megadásához.

Ennek az pombain pénz adaját megengedtüik ez idén neki.

^aSámfalva, Hennersdorf

102/10. Rohonczi sütő inas Krobot Christandlj jelenti, hogy egy szegény öreg ember anyja vagyon, és Óhszalonokon^a bír egy fertály helt, melytől sem adózhatik, sem szolgálhat, ő maga pedig éjjel-nappal az Nagyságod szolgálatjában forgólik. Könyörög Nagyságodnak, hogy Nagyságod egy ideig adna róla szabadságot.

Ennek az sőtőgyermek anyjának adjanak esztendeig való szabadságot, mivel itten szolgál.

^aAltschlaining

102/11. Ez szegény özvegy asszony az mostohafiával megosztóván, az osztály után egy gyermek megholt, melyért az mostohafia az osztályt föl akarja bontani. Könyörög, hogy Nagyságod ilyen igazságában ne hagyja megháborítani, hanem legyen oltalommal Nagyságod nékie.

Vagyon válaszd Temlien Ballas levelében, tarts [!] ahhoz magadat.

102/12. Rakicsánj mezőpásztor, Kiszilak Mihály, az felesége vétkeiért feleségével együtt fogták meg, és az törvény fölszabadította őket, és az tömlőcváltságpénzt meg nem adhatja szegénysége miatt, melyért az porkoláb ismét fogsággal fenyegeti. Könyörög Nagyságodnak, hogy Nagyságod parancsolná meg Wragouicznak, és az tömlőcváltságpénzt engedné meg nekie.

Régi szokás ez az váraknál, én térted el nem veszem, azért keresd kedvét az porkolábnak.

102/13. Berkifaluiak jelentik Nagyságodnak, hogy köztök hét hajdú lakik, azonkívül több szegény özvegy asszonyok is vannak, az kik semmi segítségekre nincsenek, és az katonák lova-it ismét Nagyságod reájok szállátja. Könyörögnek, hogy Nagyságod parancsolná meg nékik, ők is az katonák tartásában lennének segítséggel, avagy kevesebb számú lovakat szállátana reájok Nagyságod, és az ételek felől is tenne dispositiot Nagyságod, mert az mit főzhetnek, az lovasok azt meg nem akarják enni.

Mikor annak ideje eljő, akkor értésekre leszen akaratonk, s ahoz tartsátok magatokat.

104/1. Nagyságod jobbágyi, Paszkoncza Adam és Bakos György az napokban küldötték volt fiokat másokkal együtt Egerszegre^a ökröket vásárlani, és az országúton szigetiek^b reájok ütvén, úgy mint Nező Peti, Kasza János és Lapis Balas többedmagokkal, mentéjeket, dolmányokat, puskájok és huszonöt tallért készpénzt tőlök elvontak. Könyörögnek, hogy Nagyságod azokat latrokat fogattatná meg, és kárvallások térülne meg.

A szigeti^b vicehadnagynak írjanak, Tompos Peternek, hogy keresse elő és adassa vissza, mert ha nem, rosszul járnak érte. Az én jobbágyim fosztogatási nélkül ellegyenek, mert rosszul járnak érte.

^aZalaegerszeg ^bSzécsisziget

104/2. Kerkas Kapolnán Abraham Benedekné ura adott öt pénzes adó helre tíz forintot Kosa Gergely vajdának, ily okkal, hogy az maradéki addig el ne vehessék magától, se maradékitúl, míg az tíz forintot le nem teszik, sőt ha valamely földet megganéjoztak, és azon idén letennék [!] az pénzt az helért, az megganéjozott földet három esztendeig el ne vehessék tőlök. Mast Kosa Janos Szent György napján eltöltötte tőle és otthon nem létében három forintot vütt házához, és azzal akarja az tíz forintot megtéríteni. Könyörög Nagyságodnak, hogy ily igazságában ne hagyja, hanem fogjon mellette Nagyságod és az tíz forint tételessék le nékie plenarie, az mint az kötések tartja.

Ilyen suplikatioval rossz emberek, mért buséttok, hiszem van tisztartótok, ahhoz menjetez az ilyennel, eligazítaná köztetek az dolgot, ha nem, úgy jönnétek osztán éhhozzám, akkor más válaszatok lenne, így is oda menjetez az tisztartóhoz, ő eligazítja köztetek az dolgot.

104/3. Nagyságod jobbjágya, Apati Lőrincz és Apati Mihály katona. Ezeknek az bátyok, Apati Balas meghalván, és az felesége, míg az bátyok híréz nevéz viselte, semmiben nem háborgatták, de mast férhez ment, és sem fia, sem leánya nem maradt, és maradt valami pénzen vett jószágya, az mely de jure őket illeti. Könyörögnek, Nagyságod szabaddeáttatná kezekhez azon jószágyot.

Tisztartó uram, az őrnagytól és ispántól ez dolognak menjen végére, mi kárban s illeti-e ezezet s informáljon róla, mert az más parst sem bánthatni törvéntelenöl.

104/4. Ratotj Gaspar kovács, Sipos István, Gosztoni István kovács, Sidó Janos, Ratoti Szabo Benedek könyörögnek Nagyságodnak, Nagyságod szolgálatjokban adna nékiek valami kevés bort.

Jó vitézek, nincsen mód az bor adásban, mert igen kiadták, kevés van már, s nekönk sokra kell az bor.

104/5. Sennyében^a Szardi Kouacz Peter másodmagával Szombathelrül ment volna haza, és Szentgyörgyvölgyi Janos az országúton őket meg akarta vagdalni és lóddözni, de az puskája nem szolgált, ez is maga oltalmában az lórul levonta másodmagával és megütögették, melyben történt halála, melynek haláláért erős fogságban tartatik. Könyörög, hogy Nagyságod írna mellette Rumj Mihálné asszonyomnak, ő kegyelme az megholt ember feleségével békéltetné meg, és az díját tehetné le nékie. Az minemő lovat Nagyságod hozzá köldött, nem leszen semmi nyavalyája.

Ezt úgy látom, jó barátom emberhalálban jár, nem örömet ártom kezemet hozzágya, lássad, ha végezhet [!] dolgot s ha írnek is, nem hiszem, hogy semmit is cselekednék mostan az felesége az megölt embernek, illy ujontában, azutta idővel talán inkább.

^aSenyeháza

104/6. Körmendi égettbor égető asszonyok jelentik, hogy az miulta Nagyságod megtiltata az égett bor árulást az körmendi városon, az ulta nem árultanak, mast az égett bornak égetésétül is eltították őket és nem szabad égetnyek. Könyörögnek, hogy Nagyságod engedné meg, és égethetnének, az Nagyságod városán, ha közülök valamely az égett bor áruláson tapasztaltatnék, Nagyságod büntettetné meg érdeme szerént, hanem más urak jószágyában és vásárokon fogják árulni.

Ez hazugság, mert ha az egyiket megengedjök, másikat is annak szeszi alá megcselekszik, de ha azt cselekszik, csak hogy égetik, és nem árólják, azt megengedték, de ha valamelyet megtapasztalok, hogy árol, vagy meghalljok, hát 100 forint bírságyot veszök rajta.

104/7. Inczedj^a Koczondj Marton Fordely Martonnétul vett fél helet hat forinton, Fordely Thamas és Gergelynek szerzésekbül, melyet reá is írtanak. Fordely Thamas mast az maga házát el akarja adni, és ezen fél helet praetendálja tőle. Könyörög, hogy Nagyságod tartóna meg azon helben.

Tisztartó uram informáljon erről bennönket, mi kárban van ez a dolog.

^aDürnbach

104/8. Talhordo Marczin szentiváni adójával tartozik fl 5, könyörög, hogy Nagyságod engedné meg szolgálotjában computálván.

Tisztartó uram, engedjék meg ezt neki szolgálotjában.

104/9. Czatarj^a Zabracz Mattyas ökreit Puskaricz Farkas szolgája hajtotta volt be, semmi kárban nem kapván, melyekért ment, hogy eleressze, és el nem eresztette, hanem rútol szidál-

mazta, ez is hasonlóképpen vissza felelt, melyért az ká[n]torban⁵ bírságon maradt. Könyörög, hogy Nagyságod engedné meg nékie.

Semmit sem engedek meg mostan, hanem az mikor kiadjok az tisztartónak, hogy kitől mit szedjen be, akkor meglássok, mit engedőnk el benne.

^aAlsó-, Felsőcsatár

104/10. Ménespásztorok Szabo János és Czörkemy Mihály öt esztendőtil fogvást öt forintnál többet fizetésekben föl nem vettek, s azért könyörögnek, hogy Nagyságod fizetéseket és ruhájokat rendelné meg, mert szintén elruhátlanultak.

Lehet, hogy pénzt nem adtak többet, de másból fizettek s az mikor az olyan rendbelieknek ruhát és fizetést adnak, az mint ti, hát nektek is megadják, úgy mint az lovászoknak.

104/11. Ennek nincsen neve, hanem ötven-ötven forinton maradt társával együtt Nagyságod ellen. Könyörög, hogy Nagyságod engedné meg, és az társának is par[an]csolná meg Nagyságod, hogy békélnék meg vele.

Az maradjon arra, mikor Bécsből alá jövönk, semmit se írjanak reája.

104/12. Hodászi^a Barbarics Péter egy fél helt bír. Könyörög hogy még ahhoz felet adna Nagyságod nékie.

[Válasz nincs feltüntetve]

^aVároshodász, Markt Neuhodis

104/13. Nagy Sennyeben Maraczanj György könyörög, hogy Nagyságod valamelyik váránál kapun való gondviselésből venné szolgálotját.

Megcselekednék, de mostan nincsen olyan öres hel, ha esik, mindjárt vesszők szolgálotját.

104/14. Harasztifaluiak az Erdődj uruktól bírtak valami rétet faluul az Rábán túl, melytől az körmendiek eltiltották őket. Könyörögnek Nagyságodnak, Nagyságod szabadétatná kezekhez, mert anélkül el nem élhetnek.

Az tisztartó ennek menjen végére és voltaképpen informáljon róla.

173/16. Farkas Menyhart vajda alatta valóival könyörög, hogy pénzzel avagy gabonával segítené meg Nagyságod, mert közülök sokan megfogyatkoztanak, amellet az maga személyéről se felejtkeznék, hanem gabonát avagy bort adatna Nagyságod nekie.

Értjük miről suplikálatok, de én az magaméből nem adhatok előre, mivel akkor semmit ki nem tudok abban, mikor a császár fizet nektek. Hanem várjatok az fizetéstől, akkor megadják nektek.

Merita supplicationum anno 1645. die 5. Martii

174/1. Szalafeien^a Bekes Miklos, Bekes Janos és Könye Janos jelentven, hogy az Nagyságod levelére Draskovics uram szekereket és lovokat megadatta, s az portékájokért is kétszáz tallért adatott, noha az ő portékájok többet ért volna kétszáz tallérnál. Azért könyörögnek, hogy Nagyságod megent íratna Draskovics uram Ónagyságának, hogy az többit is adatná meg nekik.

⁵ A „kántortörvénykor”: az évente négyszer (a Szent Kereszt felmagasztaltatása, szept. 24., Luca-nap dec. 13., hamvazószerda és pünkösd ünnepköréhez kapcsolódóan) tartott uradalmi bírásokkal alkal-mával.

Értjök, mit írtok, de nem hiszem, s csak ily ... szóra immár nem írok az böcsöletes úrnak, így is eleget cselekedett rosszaságtokhoz képest. Lássok, mi portékátok volt, adjátok írásban, s ha látjok módját, úgy írok még egyszer osztán.

^aSzalafő

174/2. Igalj Gyurko ruhátalan lévén könyörög, hogy Nagyságod ruházotjára való posztót adatna nekie.

[Válasz nincs]

174/3. Peteren^a Szabo Balint az Nagyságod engedelméből vett föl egy fél pusztá helt,⁶ mely talán huszonöt esztendeig pusztán állván semmi épület rajta nem volt, az földeit az vizek elmosták, az erdő is fölnyőttö. Könyörög, hogy Nagyságod engedné egy fertály helre, amellet három esztendeig való szabadságot⁷ is adna Nagyságod, hogy fölépülhetne. Egyébaránt, ha Nagyságod erre nem engedí, pusztán kell hadni.

Értjök, miről írsz, de csak meg sem gondoltam, hogy azt cselekedjem, az mit kívánsz. Meglátom, ha pusztán hagyod felvevén már egyszer, anéköl is semmi hasznotokat nem veszem s búsolásom elég van níha miattok latrol való cselekedétekért.

^aÓriszentpéter

174/4. Szent Groton Partos Benedekne özvegységre maradván neveletlen gyermekeivel, könyörög, robotból subleválna Nagyságod, míg az gyermeki fölnevelkednének. Azonkívül valami ház darabot bír, melyhez semmi nincsen, s nem is kellene neki, de hogy arra kell kijárni, s vagy 22 esztendeje, hogy arrúl semmit nem adtak, most borpénzt kérnek tőle azon pusztátúl. Azt is Nagyságod megengedné, ne háborgattatna.

Tisztartó uram ennek állapotjáról voltaképpen informáljon, méltó-i kívánsága neki ez iránt.

174/5. Kis Szent Mihalyon^a Kovacs Mathe és Tretner Hans házát az kő megütvén az nyáron, házok és mindenek elégett. Könyörögnek, hogy Nagyságod az pombai pénzt engedné meg, és valami gabona segítséggel is lenne nekik Nagyságod.

Tisztartó uram erről informáljon kegyelmed bennönket.

^aKleinpetersdorf

174/6. Varadj Janos és Szisekj Istvan könyörögnek, hogy Nagyságod rendelne halat nekik, mivel az böjtön senkinek húst nem adnak.

Más böjtökön is így volt az szokás. De halat honnéd rendeljek nem tudom, mivel az magam szükségére is igen szőkön van níha-níha.

174/7. Hodoson^a Kalamar Mihalne szegény özvegy asszony lévén, neveletlen gyermekt fonyással, nagy nyomorúsággal tartja. Könyörög, hogy Nagyságod adóból és robotból lenne engedelemmel nekie, míg az gyermeki fölnevelkesznek.

Tisztartó uram erről informáljon, ha így van dolga.

^aÓrihodos

174/8. Szölneki^a praedicator az Nagyságod levelét Balogh Peter uramnak megvitte, hogy azon latokat megfogassa, melyek az házát fölverték, de őkegyelme azt adta neki váloszul, hogy nincs módja benne, hogy fogattassa, Nagyságodnak abban nagyobb módja vagyon, hogy megfogattassa. Azért könyörög, hogy Nagyságod fogattassa meg őket.

6 Lakatlan jobbágytelket.

7 Adómentességet.

Írjonk Balogh Peternek ismét felöle, lássok, mit fog már cselekedni.

^aAlsó-, Felsőszölnök

174/9. Horvát vidéki sáfár, Horvat Peter jelenti, hogy szegény megholt Trestyenyj Mihálnak adott volt ötven forintot Ber Benedek és Boldisar Deak uraimék előtt, ugyanakkor pecséte alatt levelet is adott magárúl, melyet mind ez ideig sem adott meg. Minthogy pedig itt porkoláb uraiméknál egy más partékája vagyon, könyörög, hogy Nagyságod ötven forint érő partékáját porkoláb uraimmal arestáltotná, míg meg nem lenne az ő pénzi.

Beör Benedek uram ez miről soplikál im megérti kegyelmed. Ha így van, az mint úrja, s még van itten valami partékája térítésire, hát ha érte jönnek, annyi érőt, mint az adósság tartja, tartsanak meg ezért.

174/10. Hölgye uram hadnagyságában Karloczj György könyörög, hogy Nagyságod az szecsődi^a malomból adatna valami gabonát nekie.

Gerdakovics Mattas adass ennek búza, rozs cub. 2.

^aMolnaszecsőd

174/11. Bakj Mihaly kovács az száz tallérjának elveszése végett supplicál, melyet Csakanyban loptak el tőle, amely már Nagyságodnál nyilván vagyon. Könyörög, hogy Nagyságod módot találna benne, valamint téríttesse meg Nagyságod.

Erről írtam Keczernek,⁸ de ő menti magát ez iránt [a] bajon, s a te dolgod ez iránt, mivel magad sem tudod ez iránt való dolgotat igazán, mint s hogy lett elveszése pénzednek, az mint Keczer uram leveléből megértheted.

174/12. A tóásó kéri restantiáját, akár pénzüln adja Nagyságod, akár 100 köből gabonát s 100 köből búzát kész elvenni. Mennyi legyen a restantia, írja, hogy a tisztartó jól tudja. Azt kívánja, hogy Nagyságod Regedeben^a vitesse a gabonát. S ha akar-e Nagyságod adni vagy sem, Nagyságod tudósétsa levele által, itt várja az embere.

Értjök kívánságodat s az adósságot is jól tudom, hanem im mostan hagytam meg, hogy csépeljenek, azután meglátjok, mint adjok az gabnát az adósságban. Mennél előbb azon leszek, hogy contentáljalak arról.

^aRadkersburg

174/13. Ez a Greger, mely velünk az táborban volt, kíván nagyobb szállást, hogy kúrálhassa az embereket, 2 lóra szénát, zabot, bort, kenyeret, heti húst, 6 köből búzát, 10 köből rozsot, ha Nagyságod kívánja venni szolgálatját.

Tisztartó uram holott lehetne nagyobb szállása, s magával is végezzen az fizetéséről eszten-dőnként. Azután informáljon róla.

174/14. A dobrai molnár ennek előtte még éltében az Istenben elnyugott asszonnyal conveniált volt egy folyosó csinálásra Dobran. A conventio volt f. 80., de a folyosót meg nem csinálta, mivel a tisztartó a malomhoz hordatta a fát. Vett föl a pénzben 7 foréntot. Könyörög Nagyságodnak, hogy quietálja a tisztartót 7 foréntrül, mivel az tisztartó kéri a molnáron.

Semmit sem munkálódtál conventiód szerént, s fizetést vettél föl, kéne mégis quietáljalak az felvett pénzről. Nem látom módját ez iránt.

⁸ Keczer János, a csákányi őrség kapitánya.

174/15. Barbely Imre jelenti, hogy az rabok között szüntelen sebesek vannak, akiket gyógyítani kelletik, s pénzi nincsen, kivel szerszámot vehessen, mivel két esztendeje, hogy Nagyságod fizetését meg nem adta neki. Könyörög, hogy Nagyságod hátramaradt fizetését adná meg.
[Válasz nincs]

Supplicationum merita. Anno 1646. die 5. Martii

195/1. Stremben Nagy István könyörög, hogy Nagyságod kezességén ereszténé el, mivel idegen legény és nincsen, ki dolgát forgatná, hogy szabadon lévén, tudhatná maga állapotját forgatni.
Ennek megvagyon választja s kezes is vannak [!], de félek rajta, hogy lator leszen ismét.

195/2. Talhordo Marczin könyörög, Nagyságod adatna neki három vagy négy köből gabonát szolgálatajában tudván.
Nem régen adták meg, most lószart adnak.

195/3. Mileyben Milej János jelenti, hogy maga jószágában az pogányság miatt nem lakhatik, hanem könyörög, hogy Nagyságod Csakanyban Miklos Deák helét conferálná neki, és Nagyságodat róla két lóval szolgálná, s ha mikor kívántatnék, Canisa körül is alkalmassint tudja az utakat.
Keczer János uram ez miről suppli[kál] megértettük, hanem úrják az többi közé, azmint annak rendit már tudja kegyelmed s ha feljön, hát az többivel egyött eligazétsod dolgát.

195/4. Katafalu^a Hanto Miklós jelenti, 6 esztendeje, miulta szolgálja Nagyságodat az körmendi sereg között. Könyörög, hogy Nagyságod Sás György fél helét adná nekie Nagyságod. [!]
Értem, miről suplikálsz, légy veszteg, csak im az ott való heleket rendben akarjok venni, s akkor ezt is eligazétem. Francsics uram informáljon róla, ha puzta-i, kit kér, s polgáre vol[t-é].
^aKatafa

195/5. Gal János, Farkas Mihály könyörögnek, hogy Csakanyban Jako Mihály helét adná nekik s Nagyságodat fegyverekkel szolgálják róla.
Olyan választ ezeknek is, mint felől van N. 3.

195/6. Maurouicz György jelenti, hogy szegény Petanczi Miklós Kethelen^a bírt fél helt, mely Zuilyan Mihályé volt. Könyörög, Nagyságod conferálja neki.
Azmint értem, hát erre az fél helre, kit kérsz, jobbágy szállott, így nem adhatom ezt oda.
^aFelsőkethely, Neumarkt im Tauchental

195/7. Uraim gazdája Horvát András másfél esztendőül fogva semmit sem vett föl fizetésében. Könyörög, hogy Nagyságod adatna fizetésében egynéhány köből gabonát vagy pénzt nékie.
Értem, miről suplikálsz, de nincsen mostan cséplett gabona, s elég fizetés az, hogy eszel, iszol ingyen itt fenn a várban s alá is viszesz niha az maradikjában.

195/8. Orbanfaluaiak^a csak 16 lévén, és az Longczalban^b az minémő szőlejét Nagyságodnak munkálódják, kevesen lévén, elégtelenek, hogy az munkáját véghez vigyék, hanem könyörögnek, Nagyságod rendeljen segítséget nekik, vagy az szőlőben elszakasztván, másoknak putálja, hogy munkálódják.
Azt nem cselekszem, hogy elszaggassam szőlőimet kívánságtok szerént, az tisztartó rendel segítséget nekik, ha jónak itéli.
^aOrbánfalu, Urbersdorf ^bLangzeil, szőlőhegy neve

195/9. Jezernyaja^a Lovasz Mihok jelenti, hogy szegény Madaras Péternek maradt egy puszta hele Rohonczon, melyhez ő is atyafia s az több atyafiak is neki engedik, azkiknek jus-sok volna hozzá. Könyörög, Nagyságod conferálná nekie.

Értem, miről suplikálsz, de ebben semmi sem kel, nem neked is való az a hel.

^aJezero, Eisenhüttl

195/10. Rohonczon Vak Jola leány amint igyét proponálja, nehéz értelmesen beírnya, hanem Nagyságod olvassa az supplicatioját.

Tisztartó uram ez miről suplikáljon, megérte, annak okáért mint és hogy disponált, annak mivoltáról nem mondá itt létében kegyelmed mind, ha nem-e volt a kezén, informáljon róla.

195/11. Beres Lőrincz amiről supplicál, nem írhatni meritumban, Nagyságod olvassa meg.

Ez mind hazugság, azmint írod, mert ő mindenkor lator volt, így majd törvények meglesznek Keörmenden, ott elvállik dolga.

195/12. Rohonczon Gerenczer Jánosra az conscriptiokor 22 esztendeig állván valami puszta hel, pusztán reá írták, hogy három esztendeig szabadsága legyen, s azulta minden esztendőben adót kérnek rajta, az marháját is elhajtották az adóért. Könyörög, Nagyságod minden gratiájával legyen hozzá, mert szegény és öreg ember.

Tisztartó uram informáljon erről, mint és hogy van dolga s értéke.

195/13. Beczfölden lakozó János kovács jószágában az török miatt nem lakhatik: könyörög azon, hogy Nagyságod Philip Péter nevő ember helét adná neki Nagyságod [!], és róla másodmagával szolgálná Nagyságodat hajdúul, mesterségével is tud szolgálni.

Olyan választja, [!] mint az No. 3 vagyon.

195/14. Pongracz Matthias uram jelenti, hogy Uyhegyen dézmában maradt Nagyságodnak egynéhány juha, melyeket az pestis miatt nem exigálhattak. Könyörög, hogy Nagyságod régi jámbor szolgálatjéért azon néhány juhót conferálná nekie fizetésében tudván.

Tisztartó uram informáljon erről, hogy mennyi száma legyen, azmit kér.

195/15. Pattantus legények Jakab Friderik, Morksz Kieczner, Dominicus Canaval, Hanz Trajer, Paul Fronk, ezek jelentik, hogy conventiójok késén adatott ki s állapotjukról izentek volt az német deák által Nagyságodnak, melyre jó resolutiot adott Nagyságod. Most is könyörögnek, Nagyságod disponáljon felőlök.

Tisztartó uram adasson az itt való, vagy csakani, vagy kirtag⁹ borok árában nekik fl 20.

195/16. Pattantus Gáspárné jelenti, hogy Pattantus Hanzzal három pattantuslegényt tané- tottak együtt, s Nagyságod Pattantus Hanznak fáradságáért adott fl 24, de az ő urának semmi nem adatott. Könyörög, hogy Nagyságod szegény urának, tekéntvén jámbor szolgálatját, elége tené meg Nagyságod ötet is.

Értem, miről suplikálsz, de eszt az uradnak is megadták még akkor, mint az másiknak, hol nem eleget fizetek neki, kire nem szintén szolgált elegendőt.

195/17. Jezernyej Péter apró gyermekének sem ruházat, sem lábbeli nem adatott. Könyörög, hogy Nagyságod adna neki egy dolmánt.

Későn jártál, felszabták az abánkat, majd lesz ismét talán, s akkor neked is szabnak.

⁹ Kirchtag-borok = búcsúnapi borok.

195/18. Szattyáncsinálóné jelenti, hogy az minemő házat Nagyságod az szegény urának csináltatott, abból Varadj János ki akarja úzni, avagy robotoljon tőle, azt kívánja, melyre elég-telen. Könyörög, Nagyságod egy ideig venné ortalma alá, és ne hadná háborgatni s egynéhány köből gabonával is segétené meg Nagyságod.

Tisztartó uram ezt Varadi János nem bánthatja, mivel én csináltam az házát s más az, hogy ő is csak bitangban bírta, addig, míg én ezt bele iralétottam [!].

195/19. Rohonczi kalmár Olas Jacob¹⁰ Greczben akarván menni bizonyos partékának vásárlásáért, Jobbagi Dániel uram reá akadván, alkolmas summa pénzt elvette és ide Nagyságodnak megküldte. Könyörög azon, hogy Nagyságod adná vissza nekie, hogy károsá ne maradna.

Értem, miről suplikálsz s úgy is van, hogy ide költék, s igen jól is cselekedte az tisztartó eszet, s ha így nem cselekedett volna, bántok volna. Jut eszedben rossz ember, mely jó móddal és ajánlással tanáltalak én meg téged, mikor pénzre volt szökségem, de mint rossz ember, eltagadtad értékedet, hanem nehezen és erős kondiczok [!] alatt igaz adtál fl 300 s arra nézve az Isten börtetett meg téged hamisságodért, hiszem [!] akkor én nem kértem károdra nézve, így arra nézve énnekem falumat kellett elzálagasítani, így ezzel akarom vagy kiváltani azt, vagy más szökségemre fogom fordítani, jó alkalmatossággal megadom oztán eztet, s azalatt talám [!] adok valami kis interest róla.

195/20. Lörincz Páll az miről suplicál, nehéz meritumban venni, Nagyságod olvassa meg. *Ennek megvan választja.*

195/21. Kranicz Matthias ezelőtt is jelentette, hogy az szolgálatbul eresztené el Nagyságod, most is könyörög, Nagyságod eresztené el, vagy penig az ipa fél helétől való adót engedné meg Nagyságod szolgálatjában tudván, mert ha Nagyságod haza nem bocsátja, vagy az adóját szolgálatában el nem engedi, az ipa feleségét és gyermekit ki akarja az háztul úzni.

Már egycer válaszod volt erről s mostan megén újjobban hazucc, de harmadcor olyan válaszod léssen, kinek nem sokat örölsz.

195/22. Phülöp Péterné jelenti, hogy az ura meghalván két gyermekivel árvául maradt és az minemő házat az ura nagy munkájával és költségével épített, azon könyörög, hogy Nagyságod tartóná meg benne. Az gyermeki fölnevelkedvén Nagyságodat fegyverekkel szolgálhatják ez után.

Értem, miről suplikálsz, légy vesztegségben, s meglássok, mint taracsonk meg benne.

195/23. Czaitan^a Timar Mártonné és Szabo Gáborné az minemő akógabonával tartoznak Nagyságodnak, annak megadására elégtelenek, mert igen elszegényedtek. Könyörögnek, Nagyságod legyen kegyelmességgel nekik.

Semmit sem engedők, oka, hogy sokra kell neki is mostan az gabna.

^aCsajta: Schachendorf

195/24. Konyhasáfár Zuppanicz Pál jelenti, hogy Szeczi Dénes uram ő Nagysága az bátyját megfogatta, ily praentio alatt, hogy jobbágya lett volna, és ami kevés pénzi vagyon, azt akarja elvenni tőle s nem sokáig Fölső Linduan törvények lesznek. Könyörög, hogy Nagyságod írna mellette, hogy az bátyjának lenne könnyebb törvénye.

Ennek én az írásnak nem látom semmire való hasznát, mivel anélkül is, ha börtelen leszen, nem fogják bántani.

10 A Batthyány-birtokokon működő itáliai kereskedő.

195/25. Bortj^a Czatlos András atyja négy hordócska bort adott volt tavaly Franczicz Gáspár uramnak, hogy pénz szerezvén Nagyságodnak adja és az helet szabadétsa, melyért az cantorban¹¹ fl 16 marasztották. Könyörög, hogy Nagyságod engedné meg neki.

Nem engedek semmit is, legyen jámbor és szófogadó, nem bírságoják meg másszor.

^aBorth: Rauchwart

195/26. Uyvarj^a Czisar Matthias jelenti, hogy Gombkötő Mihály Nagyságod előtt supplicatioja által nagy büntelen és hamissan bevádolta, s tisztartó uram törvényre citálta, elégtelen lévén penig Nagyságoddal való törvénykedésre, mivel szegény legény. Baiczban is útja lévén, és az törvényre vissza nem érkezik. Könyörög, Nagyságod ilyen hamis vádolásnak hitelt nem adván, legyen kegyelmes gratiával hozzá, és törvénnyel ne bántassa Nagyságod.

Ezen suplikálásodat, hogy czitaltatott az tisztartó, s jól tudom az okát is, hogy utaid vannak nem csudálom, azt te lássad, az mennyi az törvény napja, arra vissza siess, ez a tanács, ha kárt nem akarsz vallani, ez iránt én fel nem szabadéthatlak.

^aNémetújvár

195/27. Novak Ferenc ezelőtt is találta volt meg Nagyságodat fizetése felől. Most is könyörög, rendelje el és Nagyságod fizetésében adjon valami kevés pénzt, mert az mészárosnak adós, és nem tudja miből megadni.

Jól tudom az kívánságodat, s azt is, hogy vezeketet[?!] az kiadott limitatiómban, de már azt mostan másként nem limitálhatjok, mivel immár az esztendőnek majd vége leszen, azután elígazétjok ezt az fogyatkozást.

Supplicationum merita, Anno 1646. die 12. Martii

196/1. Uyvarj^a Nagy Farkas jelenti, hogy Feler András Boczkai hadakor erre az földre szakadván az atyja tartotta haláláig, azután ő együtt az feleségével s nemrégén meghalván ezen Feler András, maradt taller 18, abbul temetésére mennyit költöttek, az supplicatioja mellett beadott jegyzésből kitetszik. Könyörög, hogy Nagyságod törvénnyel ne bántsa, mert szegény ember és elégtelen az törvénykedésre.

Értem, miről suplikálsz, de én ebben fel nem szabadétlak, lássad, vagy vagy, vagy nem vagy elégséges az törvényre. Tudom, az tisztartó el nem mulatja dolgát és parancsolatunkat.

^aNémetújvár

196/2. Kereszturi^a polgárok mind fejenként jelentvén, hogy az elmúlt esztendőben az kőösső mindeneket elverte, azután az dőghalál közikben esvén, felessen holtanak meg közülök, melyek temetésire ami kicsin pénzek és eledelek volt, elköltötték, és teljességgel elnyomorodtak, s az pombai [!] és egyéb adók megadására elégtelenek. Könyörögnek az Istenért Nagyságodnak, Nagyságod megtekéntvén nyomorult és sok kárvallásokat, ez esztendőbe li adókat engedje meg Nagyságod, hogy annyival jobban gyarapodván, lehessenek mind Nagyságodnak, s mind magoknak.

Értem, miről suplikáltok, az Isten látogatásáról mind egy s mind másból arról nem tehetünk, s ha ennyi adósságban és költségben nem volnák, mi is cselekedhetnénk valamit, de így lévén állapotunk, nem látom annak módját.

^aHeiligenkreuz

196/3. Gerdakouicz Matthias felesége értvén az küszögj bírótul, hogy Nagyságod urártul reá maradt küszögj házát, szőlejt és mindenét arestáltatta, az szőlőmunkálódásnak penig ide-

¹¹ Vö. az 5. sz. jegyzettel.

je már eljött; könyörög, hogy Nagyságod engedné meg, és munkálódthatná meg, két szolgálotra való fia is vannak, ha kívántatik, két lóval szolgálhatják Nagyságodat.

Értem, miről suplikálj s úgy van, hogy mi arestáltattok azt, mirul meg mivel az te urad számódó szolgál volt s károsná nem lehetek, így igazétsa dolgát, én nem bánom, hogy munkáltasd szállódet s im irtam is az bírónak oda felőle, de az hasznát el nem veszed, ha el nem igazéted urad dolgát.

196/4. Nemet Uyvari tartománybeliek jelentik Nagyságodnak, hogy az Nagyságod boldog emlékeztű atya időtt némi nemő zab adót adtanak az várhoz, de mivel hogy esztendőnként sok quartélyozás vagyon rajtok, azt a zab adót arra nézve nálok hatta Nagyságod, hanem most hertelenséggel reá szorítattanak, hogy azon zab adót beszolgáltassák. Nagyságodnak könyörögnek, azzal a zab adóval ne oneráltassa őket, ha pedig egyéb nem lehet benne, Nagyságod méltóztassék aratásig várakozni, mert most igen szűk a zab, kész pénzen sem található.

Értem, miről suplikáljatok, de ez nem az egész tartományt illeti, s így tinálatok maradjon valami, s másnak semmi sem, s ugyan quartélt tart az is, s hogy ennyi ideig gondviselőink elhallgatták, nem volt tudtonkra s ettől esett, s azt is köszönjétek, ha az elmúltat is meg nem kérjök rajtatok, hogy várakozzonk is, nincs mód benne, mert nálunk is szők az zab, ha pedig zabot nem adhattok, adjatok pénzt, egy köbőlért tall. 1, tanálok én.

196/5. Inczeden^a Horvat Gergely egy fertály helet bír, melytül sem adózhatik, sem robotolhat, mivel megvilágtalanult, és házrul házra kódulván úgy táplálja magát. Könyörög, Nagyságod írassa róla ezen fertály helyt.

Tisztartó uram, ha ez így vagyon, hogy nem elégséges hozzája, írassa le róla kegyelmed.

^aIncéd, Dürnbach im Burgenland

196/6. Inczeden^a Tormas Mihályné özvegységre maradt három nevetlen gyermekivel, semmi vonyómarhája nincsen, és az minemő fél helt bír, attól való szolgálatra és adózásra elégtelen; könyörög, Nagyságod írassa le róla, vagy pedig adózásbul és robotbul legyen könnyebbséggel neki.

Ez tisztartó uram, miről suplikáljon, ha ily szegény, mint írja, s nincsen is módja az dolgában, hát informáljon róla kegyelmed.

^aIncéd, Dürnbach im Burgenland

196/7. Inczeden^a Fekete Péter teljességgel elszegényedett, könyörög azon Nagyságodnál, hogy íratná le róla azt az fertály helt.

Olyan választja ennek is, mint N. 6 vagyon.

^aIncéd, Dürnbach im Burgenland

196/8. Czatlos Miklós fél helytül ami adóval tartozik Nagyságodnak, Nagyságod szegénylegény voltát tekintvén, engedné meg neki.

Semmit sem engedek, mivel nekem sokra kell mostan az pénz.

196/9. Czemben^a Czuparicz János és Sansom Bálint az akó gabonát¹² bizonyos üdőtül fogvást meg nem adhatták, mivel csonkák és igen elnyomorodtak, hogy az kenyérben sem ehetnek, ha valaki Isten nevében nem ad nekik. Azért könyörögnek, Nagyságod engedné meg nekik.

Olyan választjok ezeknek is, mint N. 6 vagyon.

^aCsém: Schandorf

12 Vö. a 3. sz. jegyzettel.

196/10. Trombitás Jerglinek két esztendeje, hogy posztó és pénzbeli fizetése meg nem adatott, könyörög, hogy Nagyságod szegénylegény voltát és jámbor szolgálatját tekintvén, posztó és pénz fizetésért adasson neki bort avagy búzát, gabonából, borbul, zabbul és ruhából megfogyatkozván, könyörög, Nagyságod ezekből segétené meg.

Értem, miről suplikálsz, de ez alatt igen kicsént szolgáltál s forgottál körülölk, így fizetésed is úgy adatott meg, se bor se búza nincsen arra való, kit az helett adjak, mikor posztó szép lesz, neked is adnak, mint az többinek.

196/11. Vadas István uram gabonából, borbul, zabbul és ruhából megfogyatkozván, könyörög, Nagyságod ezekből segétené meg.

Ezért mind sokat kér, ebben el is kell hadnok, hanem írjanak neki Uyvárra egy comissiot, bort akó 10 adjanak.

196/12. Czestregi Péter könyörög, Nagyságod egynéhány köből gabonával segétené meg és egy vég abával.

Az gabna adónk is szók s abánk sincsen, ha az kirendelt borodat még el nem vitted, az megadatik, csak hadnagy uraimat várjok fel hozzánk Körmendre, hogy az kiadó napját el [!] [határozzuk? Nincs befejezve a mondat.]

196/13. Simonj Gergely igen megfogyatkozott kenyérből, könyörög azon, hogy Nagyságod pénzzel vagy gabonával segétené meg.

Olyan választja, mint az fölsőnek.

196/14. Czernakj Jeremiás deák azon könyörög, hogy Nagyságod valami képes magnak való zab és hajdina nélkül ne hadná.

Ha akarnék is adni kívánságod szerint, hát nincsen mód benne, az magonk számára is kevés az, mi megvagyan várainknál.

196/15. Rohonczn Golobacz Matthias vett föl egy fél pusztá helet, s könyörög azon, hogy Nagyságod az szokás szerint adatna neki szabadságot, míg fölépül, s épületre való fát is adasson Nagyságod neki.

Kurva legyen az anyád mind suplikálásoddal együtt, mért busétasz ezzel, mivel az tisztartó is eligazétaná eztet.

196/16. Bagody Thamás Nagyságoddal lévén az táborban lovakbul sok kárt vallott, könyörög, Nagyságod abbéli kárvallásáért legyen segítséggel neki.

Írjanak comissiot Keörmendre fl 16.

196/17. Drinoczj János jelenti, hogy korcsmát árulván házához szállottak egynéhány ifjú legények, hitelben egynéhány meszőly bort megittak, vévén eszében, hogy az bornak árát meg nem adják, házára lakatot vetett és házátul elment, azonban ezen legények fölverték az házat és az borát hatalmasul mind megitták, melyért törvénykedvén velek, őket száz forinton marasztották az magájéért, könyörög azon Nagyságodnak, egynéhány forinttal segétené meg.

Értem, mint jártál, elég rosszol cselekedtél korcsmállásoddal, noha úgy látom, büntetésed is kelt érte, de hogy eszerét [!] valamivel segéljelek, abban semmi sem kél, hanem az minemő rosszol cselekezlettél, olyan rosszol el is igazétsad dolgodat.

196/18. Czakani^a hajdú Tüskés Mihály az elmúlt Nagyasszony nap tájban Küszög^bre hajtott volt eladni tizennégy ökröt, melyeknek az árokat magához vevén, Egervár^cnál Kutas^d nevű faluban hált, mivel akkor Magyaradon lakott, és az mely háznál hált, az ott való gazda

asszony meglátta nála az pénzt s Kaiari^c alatt levő körmendi hajdúknak megmondotta, úgy mint Gerenczer Pálnak és Gerenczer Istvánnak, ez utána menvén 88 talérát elvonták. Könyörög, hogy Nagyságod fogatná meg őket.

Francsis Gáspár uram ez miről suplikáljon az suplikácziójából megérti kegyelmed, annak okáért igazétsa el kegyelmed dolgát, ha így vagyon, az mint suplikál.

^aCsákány, Nagycsákány ^bKőszeg ^cEgervár ^dKis-, Nagykutas ^eKajár

196/19. Szakaj János Adorianházán^a jelenti, hogy minemő két török rabot Fanczj uram ide hozott, azokat az atyafiai őérette vették, hogy az török rabságából kiszabadéthassák, de az örök ura, Hoszutotj uramnál levő török rabot kívánja tőle, s Hoszutotj uram semmi úttal neki nem akarja adni. Könyörög, Nagyságod írna mellette Hoszutotj uramnak, ezen rabot adná neki és szabadéthatná ki fejét.

Értem, hogy Hosztoti [!] rabját kívánják tőled, csudálom, hogy mégis az után jársz s tudod, hogy oda nem adja, mit vesztegetem rajta én is az írásomat, én most bocsátom [!] rabot éretted, ha az kihoz, az két rabodat én elveszem, osztán azért így is kiszabadulsz.

^aAdorjánháza

196/20. Gombkötő Janczj az Nagyságod akaratjából immár nyolc esztendeje hogy az mesterségét tanulta, s immár két holnapja, hogy az Nagyságod gombkötői közül eljött és itt Uyvárat^a vagyon, sok felé való hivatalja lévén, de az Nagyságod híre nélkül nem akart elmenni. Azért ha Nagyságodnak tetszik az ő szolgálatja, Nagyságod rendeljen állapotot neki, ha penig nem, Nagyságod eresse el, hadd keressen magának állapotot.

Értem, hogy eljöttél az én gombkötőimtől, én más állapotot annál nem rendelhetek, mivel volt állapotod, de ha rosszol jöttél el és rosszol viselted ott is magadat, az a te rosszaságod az oka, így azt sem szolgáltad meg, hogy tanéttattalak.

^aNémetújvár

196/21. Uyvarj^a fördős Kickner Miklós fogyatkozott állapattal lévén, munkája is kevés járván, könyörög azon, Nagyságod rendelne praevendát¹³ neki, mint ezelőtt való fördősnek.

Elég prevendásom [!] van nekem tenálad nélkül is, hogy kevés munkád van, arról nem tehetek.

^aNémetújvár

196/22. Toaso Miklósné Czatarban^a jelenti, hogy Rohonczy Gronnamon sógorának az öccsével együtt adott volt kölcsön fl 28 pénzt, többel együtt azon pénzen vett volt egy szőlőt, melyet Horuat Miklós elfoglalt. Könyörög, hogy Nagyságod ezen szőlőt szabadéttassa kezéhez, avagy az pénzi adattassák meg neki.

Kurva anyádat kéred s kurva anyádat szabadétoz kezedhez, mert ahhoz semmi közöd nincsen, [...] immár mind atyafiak vagytok, immár az elhótt embereknek.

^aAlsó-, Felsőcsatár

196/23. Ez az nyomorult asszony jelenti Nagyságodnak, hogy az nagy pusztaság miatt elvetetlen lévén Sylesiaban^a költetett hazájából kibontakozni, és az idegen földre júni. Az úton mindenéből kifosztatott, nem tud kihez folyamodni, Nagyságodnak könyörög, valami kevés alamizsna nélkül ne hagyja.

Én arról nem tehetek az hazadból ki kellett bujdosnod és már semmid nincsen, lássad, mint élhetsz ott.

^aSzilézia

13 Praebenda: járandóság, ellátmány.

196/24. Körmendi vajda Kelemen György az elmúlt napokban sebben esvén, nincs mivel fizetni az barbélynak. Könyörög, hogy Nagyságod pénzbeli segítségével lenne nekie.

Adjanak Keörmenden az korcsmáról fl 12.

196/25. Szigeti^a vajda Szuk János jelenti, hogy Francziz uram mutatott neki Körmenden egy puzta helt, mellyel contentus, immár az Nagyságod gratiája, ha Nagyságod neki adja-e.

Azon helt Mihali deák neki gondolt adni, add kezéhez ennek.

^aSzécsisziget

196/26. Eörsegeben Abraham Benedekné negyedmagával árvaúl maradván igen szegény állapattal vagyon, és szárazadópenzzel¹⁴ tartozik fl 1 d 25. Könyörög, hogy Nagyságod engedné neki.

Sokra kell énnekem az pénz, így semmit sem engedek.

196/27. Macholaj Mihály vajdaságában Horvat Miklós könyörög, Nagyságod egynehány köből gabonával segítené meg.

Hanem ha azért adnék, hogy ol jó viseltétek magatokat mostan az harcon, adjanak mindaz-által ottan búza rozs cub. 2.

196/28. Nemet Uyvar alatt Szent Jakab^a plebanus értvén, hogy az Rohonczi német plebánia vacal, könyörög, Nagyságod azon plebániát conferálná őneki.

Ertem, miről suplikáljon kegyelmed páter, az kegyelmed böcsöleti legyen keltén, de még rohonczi fara [!]¹⁵ jó patert illet, mivel még ekkoráig olyanok voltak ottan.

^aSzentjakab

197/31. Sztinyakon^a Kerbarcziz Mathénak sem atyafia, sem felesége nem lévén, három neveletlen gyermekével vagyon, és az minemő fél helt bír, elégtelen annak adózásához és robotolásához. Könyörög, hogy Nagyságod egy fertályat íratna le róla.

Oly erőben láttalak én téged, mikor suplikacziodat beadad, hogy nem szökség leimya rólad az fertált.

^aStinatz

197/32. Ispank^a Peter Thamás supplicatiojának nehéz meritumát venni, Nagyságod olvassa meg.

Írjanak Nadasdi uram kapitányának, Ratki Giorginek mellette, s az ispánjának is Miskére.

^aIspánk

197/33. Sz. Peteren^a Czörgő Máthéné hét neveletlen gyermekivel árvaságra maradt, és az minemő fertály helyt bír, elégtelen, hogy adózzék és robotoljon róla. Könyörög, míg gyermeki egy kevéssé nevelkeznek, Nagyságod az pombaj¹⁶ [!] pénz és robotbul lenne könnyebbséggel neki.

Semmi sem kel benne, az miről suplikálsz, mivel ti az minemő emberek vagytok, mind ezt fognátok kívánni ezután mindjárt.

^aŐriszentpéter

197/34. Tóth Balasné özvegy lévén, szeme világátul is alkoholmasint megfosztatott, egyébbaránt is oly szegény, az kenyérben is alig ehetik, s az elmúlt esztendőbeli pombaj [!] pénzt meg nem adhatja. Könyörög az Istenért, Nagyságod engedje meg nekie.

Tisztartó uram informáljon róla, ha így van-i ennek dolga, mint suplikál.

14 Vö. a 4. sz. jegyzettel.

15 Fara: Pfarrer, plébános.

16 Vö. a 4. sz. jegyzettel.

197/35. Uyvarj^a kasznár legény Jandriaseuicz István öreganyja férhez menvén és az mostoha atya Gamisdorff^b hegyen egy szőlejt eladta volt ötven rénes forinton ily okkal, hogy ha valamikor eladó leszen az szőlő, ő vehesse meg és ne szálljon idegenre, most pedig az kié volt, minden házanépével megholt, és Nagyságodra szállott azon szőlő, melyet száz forintra böcsültetett tisztartó uram. Könyörög, pénziért adatná nekie Nagyságod, mivel vér szerént ötlet illeti.

Az anyád mint s hogy adta el, azt ő tudta, azmint most tisztartó uram megböcsölte, jól tudom, az kinek akarjok adni, meglássok, te hol vész annyi pénzt, nem tudom kölemben, hanem magyarázom arra, mint viseled magadat, azmint látom is niha niha az én jóvaimmal mint bántok, hát lopásod után teszed annak is szerét úgy látom.

^aNémetújvár ^bGamischdorf, Ganócs

197/36. Mindszentiek az sok reájok szálló katonák és hajdúk miatt szintén elnyomorodtak, minthogy most is az Nagyságod katonái kiszállattak, könyörögnek azon, Nagyságod legyen könnyebbséggel nekik.

Értöm, miről suplikáljatok, gondom leszen reája, ha miben könyebéthelek benneteket.

Supplicationum merita Anno 1646. die 4. Aprilis

198/1. Nemet Szezcödön^a Kovacz Imre amiről suplicál meritumban nem írhatni, hanem olvassa meg Nagyságod.

Ez a te dologod, mint és hogy esett így, de én azmit Sagodi Istvánnak adtam, azt nem revokálhatom meg, hanem ha mit akarsz hasznodra jobbnak lenni, arról magával conveniál [!] róla.

^aNémetszezsöd

198/2. Szabólegény János jelenti, hogy az Purgoi^a Strobol az Noistifft^b hegyen azminemő szőlejt bírja, azon szőlejtért megvitte neki az pénzt, amennyiben zálogban adta volt neki az atya, de föl nem vette még, azt mondotta, hogy Nagyságod nem földesura s tisztartó uram semmit nem parancsol neki. És így nem tudja, mit kellessék cselekedni, hanem ha Nagyságod jó tetszése volna, Nagyságodnak adná az pénzt, s Nagyságod szabadéthatná kezéhez az szőlőt és Nagyságod adna oly levelet neki, hogy ezután azon német ne kereshetne rajta pénzt.

Tisztartó uram ez magént miről suplikáljon megérti, hanem informáljon róla voltaképpen, hogy ha látom miben illendő igazságát, úgy foghatok mellette, mivel másét el nem vehetem csak ilyen simpliciter.

^aBurgau ^bNeustift an der Lafnitz, Lapincsújtelek

198/3. Körmendj polgárság közül az esküdteket beírják hajdúságra egy kis adományért, amely nagy fogyatkozásokra vagyon, most is az minemő hajdúkat reájok szállítottak, azoknak [!] semmi contributioval nincsenek. Azért könyörögnek, Nagyságod találna módot benne, és az Nagyságod híre nélkül az polgárok közül ne irattatnának be az hajdúságra.

Francisc Gáspár uram ezek miről suplikáljanak, megérti ebből, ha így van, míg annak ideje és módja nem leszen, azmint erről szólottam is kegyelmednek, nem lehet az jobbágyságot beiratni az szolgálatra.

198/4. Uyfaluban^a Polyák Stefelné amiről suppicál, nehéz meritumban írnya, hanem Nagyságod olvassa meg.

Az informatiot is megértettem az tisztartó által, mind az fiad állapotjával együtt, s a te második suplikálásodat is, mit continiáljon [!], de azt heltelen dolognak látom lenni mindenhol, de az informatio helesebb, mivel törvény szerént lett az dolog, meg így nem látom hamis ígvedet.

^aGüttenbach, Pinkóc

198/5. Czakanyban^a Bencze Mihály jelenti, hogy háza nincsen, hanem Horuat György nevű Nagyságod jobbágya most beiratta magát az hajdúk közé, s egy egész helet bír, az felét le akarja írtni. Könyörög azon, Nagyságod annak az helynek felét adná nekie.

Keczer uram ha alá megyönk Keörmendre, ennek állapotjáról informáljon kegyelmed, ha így van-i s érdemes-i reája.

^aNagycsákány

198/6. Letenye tartományabeliek sok inséget szenvednek az muraköziektül és minden munkára erőltetik őket, sokképpen hurcolván, holott mindenkor Szeczziget^a tartoztanak és szolgáltak az ország rendelése szerént. Könyörögnek, Nagyságod írna mellettek Zrenj uraiméknak, és ne háborgattatná ő Nagyságok s örömsben szolgálnak Szeczsizigetéhez.

Írjanak egyszerű intercesionalist [!] mellettek őkegyelmek, hogy ne háborgassák őket, hanem az ország végezése szerént hadd maradjanak abban.

^aSzécsisziget

198/7. Királyfalu^a Pintér Hanz Czakj uram ő Nagysága jószágából jött az Nagyságod jószágában, Nagy Magyarj János deák mindenét megtartóztatta, amiét el nem hozhatta, s aminemő ember ötet elhozta, az is megfogatta s 100 tallért kér rajta. Könyörög, Nagyságod mellette fogjon, írjon János deáknak, hogy ne háborgassa, sőt, amiye ott vagyon, adja meg nekie.

Értem, miről suplikász, de ebben nem látom az módját, mint írjak melletted, mivel akkor kellett volna okosan jámod, mikor eljöttél, mert mindenött szokás az, hogy szökött jobbágyanak azmijét ott kaphatják, azhonnéd elszökik, az földesura elveszi, így látom, hogy ottan is cselekedtenek így; ha írok is, ha akarja, megadja, hol nem, azzal is szabad leszen, mindazáltal tisztartó uram írhat melletted, meglátjok, mi választ ad reája.

^aKirályfalva, Königsdorf

198/8. Uyhegyen Dobricz Mikula jelenti, hogy tavaly gabonáját és szőlejét az kőeső elverte s úgy megnyomorodott, hogy nincs mivel háza népét tartani. Könyörög, Nagyságod valami kevés gabonával segétené meg.

Tisztartó uram, ha ennek így van dolga, kegyelmed adasson valamit neki, hogy táplálhassa magát nyavalyás.

198/9. Lovaszad^a polgárok fejenként azon könyörögnek, Nagyságod az katonákat szállétoná rólok máshová, mert teljességgel elfogyatkoztak és szegénykedtek.

Ez semmirevaló, eljönnek rólok immár, ebben egyéb nem lehetett, így kívánta az szökségnek volta.

^aLovaszad

198/10. Tobaion Kovacs Sztanko jelenti, hogy Tobaion lakozó György kovács az anyját vette volt el Erdődj uram ő Nagysága jószágából, és ő is az asszonnyal ide az Nagyságod szárnya alá jött, s amiye volt az anyjának Erdődj uram ő Nagysága szárnya alatt, azt pénzzé tevén itt Tobaion^a szerzett egy más jószágot vele, s az anyja megholt, az mostoha atyjával együtt, és egy kis szelejek maradt, melyet az cantor törvényekben Nagyságodnak ítélték; könyörög, hogy Nagyságod azon szőlőt adatná vissza neki, mert semmije nincsen, hogy annyival inkább megmaradhatna Nagyságod szárnya alatt.

Értem, miről suplikálsz, az törvény nekem nem ítélte volna, ha neked igazságod lett volna hozzá, hogy csak ily szi szóra visszaadjam, abban semmi sem kel, add meg az árát s odaadom, hol nem, annak adom, ki az árát leteszi énnekem, mivel nincsen nekem most arra való időm, hogy valakit ajándékozzak.

^aTobaj

198/11. Trombitas Jerghnek az rohonczi sáfár meghagyta az Nagyságod parancsolatjából, hogy az több katonákkal az udvari sereggel együtt quartélyban szálljon, de minthogy igen rossz lova vagyon, amelyen nem szolgálhat Nagyságodnak, könyörög, Nagyságod fizetésében adna valami kevés pénzt, hogy szerezhetne magának jobb lovat, és szolgálhatna Nagyságodnak.

Az miről suplikálsz, értem, az fizetésedet teneked is úgy, mint az többinek megadnák, ha szolgálnál, de hogy így hében hóban szolgálj s az fizetést csak felrúncsat, abban nincsen mód, szolgálj meg s megadják fizetésedet.

198/12. Hanz Fricz Szalonokj pattantus az minemő utat maga eleiben vett, azt most az jó úttal végben nem vihette, mivel fizetésében még hátra vagyon, s tisztartó uram az Nagyságod commissioja nélkül nem akarja contentálni, azért könyörög, hogy Nagyságod adjon egy commissiot tisztartó uramra, hogy elégétse meg.

Amikor annak ideje volt, hogy az szabad leveledet megadtam, akkor semmivel sem voltál adós, immár hogy eddig itt késtél, azt te tudod, mirt, de én arra semmit sem hajtok s ily békességes időben ezt sem szolgáltat meg, az mennyit fizettem.

198/13. Gerdákouicz Matthias felesége jelenti, hogy Kőrmenden az ura partékájával együtt az szolgáljának maradt egy dolmányra való septuja,¹⁷ az fiának egy vég abája, az urának két puskája, szablyája, nyerge és holmi partékája. Könyörög, Nagyságod szabadéтан kezéhez, hogy az fiát lovakra fölsegéthetné, és Nagyságodnak inkább szolgálhatna.

Az más suplikaczióra volt választot, de úgy látom, hogy csak így akarod dolgotat elmulatni, mivel kicsent nyersz, de nem hogy ezt, mit kérsz, kiadatnám, de az mid van, sem éred fel vele, mivel én senki haszna kéréseiért kárban nem akarok esni, elégéts [!] meg urad számadásáról, s azután más válaszdod leszen, igen tudjok minden állapotokat, mint vannak és voltak.

198/14. Czakanj^a hajdú Vörös Péter jelenti, hogy az minemő háza volt, az elvétellett tőle, és másnak adták, és nincs hol lakni, hanem Goztonban menne, s onnénd is Nagyságod szolgálja lenne, csak Nagyságod Daniel Jánosné asszonyom ellen oltalmazná meg.

Keczer uram az miről suplikáljon, megérti, mi okért vették el az helét, informáljon, azután válaszija leszen neki most Kőrmenden.

^aNagycsákány

198/15. Budaj Gergely hogy Nagyságtokat szolgálja vagyon 30 esztendeje, s igen fogyatkozott állapattal vagyon, könyörög, Nagyságod lenne pénzbeli segítséggel neki.

Kőrmendre újanak egy comisiot ennek fl 10.

198/16. Kollat György jelenti, hogy Nagyságoddal az táborban volt, Rimaszombatnál egy lova maradtott el, s Nagyságod akkor azzal ajánlotta neki magát, hogy segítséggel leszen. Könyörög, hogy Nagyságod segélné meg és vehetne magának lovat, mert lova nincsen.

Kőrmendreől adjanak ennek fl 12.

198/17. Igali Istók jelenti, hogy az bátyja Beszprimben^a fogva vagyon s minthogy senki mellette fogó nincsen, könyörög, Nagyságod írna mellette az ott való kapitánnak, lenne szabadulása, s az Nagyságod szolgálatjára kötelezné magát, ha megszabadulhatna, és ha Nagyságod jó akaratja volna, maga is elmenne és az levelet elvinné.

Ez mellett én nem írok, mivel azmint informálnak róla, nem méltó, hogy írjak mellette.

^aVeszprém

17 Septuch: posztófajta.

198/18. Száárközj Gergely, Szeződj András és Czegledi István deák könyörögnek, Nagyságod segétené meg őket egynéhány köből gabonával, mivel tudhatnák házak népét táplálni.

Ezeknek adjanak egyiknek egyiknek búza rozs cub. 6. Csakaniból.^a

^aNagycsákány

198/19. Vayda Vernika [!] azon könyörög, hogy Nagyságod parancsolná meg tisztartó uramnak, míg az novummal nem él, melyet Nagyságodtul vett, addig Vayda Györgynek ne tenne executiot az deliberatio szerént.

Ez nem lehet, mivel törvény ellen volna, az mit kívánsz, ha akkor elaludtat dolgotat, azután láss hozzá, mikor még ideje van.

198/20. Gerenczer Andre és Tirk Andre Czaakj uram ő Nagysága jószágából mentenek Szölnekre,^a s az Szent Gotharti^b tisztartó fenyegeti őket, és az marhájokat is megtartóztatta. Könyörögnek, Nagyságod mellett fogván, az marhájok térülő meg és maradhatnának békével.

Az írást megírhatni mellettek, de kicsen hasznot látok abban, mivel én is azt mielném, ha elszöknék az jobbágy alólam, mit tiveletek cselekesznek.

^aAlsó-, Felsőszölnök ^bSzentgotthárd

198/21. Besprimj^a baromörző Horuat Pál esett volt rabságban feleségestül, de maga kiszabadult, hanem az felesége száz tallérban sarcolt meg, könyörög, Nagyságod lenne segítséggel neki.

Megleszen választja.

^aVeszprém

198/22. Kereszturat^a Szakacz Vincze jelenti, hogy tavaly az köösső szelejét és gabonáját elverte és immár annyira jutott, csak egy falat kenyere nincsen. Könyörög, Nagyságod segétené meg valami kevés gabonával.

Adjanak itt Uyvaratt ennek búza rozs cub. 2.

^aHeiligenkreuz im Lafnitztal, Rábakeresztur

198/23. Uyvarj^a Hagen Tizler Györgynek meghagyott özvegye jelenti, hogy azminemő házban lakik, azt az öregasszony ő Nagysága fizetésében hatvan forintig inscibálta az uramnak, azmint az inscriptionális párból kiteszik, melyet Nagyságod[nak] beadott, s ezen házat el akarja adni. Könyörög, Nagyságod engedné meg, adhatná el.

Tisztartó uram láttassa meg kegyelmed azt az állapotot, azmint az anyám inskripcionális tartja, s informáljon róla, azután meglátom, mit kell cselekednem véle.

^aNémetújvár

198/24. Kocsis Joacz és Kocsis Matthias fallajtárokkal együtt könyörögnek, Nagyságod egy néhány köből gabonát adatna nékiek.

Számot vettek veletek rövid nap, mit adtak és mivel restálok is nékiek s ti is mint szolgálta- tok, azután válaszotok léssen.

198/25. Jergh Patrik, Hanz Jergh, Hanz Sporn jelentik, hogy Pattantus Gáspár meg nem elégtetett fáradságáért, hogy őket tanította. Könyörögnek, hogy Nagyságod contentálná az feleségét, mert az mesterlevelek addig föl nem szabadul, melyrül az Czaigbort informálhatja Nagyságodat.

[Nincsen döntés]

198/26. Becsben Szakacz Matthiasnak Nagyságod Szilj uram által két aranyat küldött volt, de az egyik hiányos volt, visszaadta Szili uramnak, s mást nem adott érette, most pedig igen költségtelen. Könyörög, Nagyságod fizetésében adna neki tíz forintot.

Igen rosszol viseled magad, azmint az többi, csak elvesztegették, az mit főztek, s így nem méltó, hogy fizessenek, az mi az aranyat illeti, kérd meg Szilitől, mivel az kié volt, visszaadta s tartozik mást adni érte.

Supplicationum merita, Anno 1646. die 11. Aprilis

199/1. Küszög^a Balogh Márton és Grueber György Köveskúti Horuat Miklósnak lettenek volt kezesek Kiskomarj^b Bodor Györgyért, Szabo Jánosért, Czepeli Gergelyért, Czegledj Balásért és Lasko Jánosért, s Bodor György elveszett, és az többi az török hírekre nézve el nem bocsátattak, s az törvényre elő nem álléhatták őket, melyért megmarasztották. Könyörögnek, Nagyságod adna novumot benne, és kereshetnék magok igazát.

Írják meg nekik az novomot.

^aKőszeg ^bKiskomárom végvár

199/2. Palffi Lázló Potolj^a embernek adott volt valami bőrt, melyek árában maradt fl 200 adósa, s meg nem veheti, könyörög, hogy Nagyságod az Potolj bírónak íratna mellette, és contentáltatnék.

Írjan az német deák egy interczesiot [!] nekik oda.

^aPotoly

199/3. Tonka János vajda jelenti, hogy teljességgel elrongyosodtak és szegénykedtek; Nagyságod segítenék meg őket, könyörögnek, hogy annyival inkább szolgálhassanak Nagyságodnak.

Add be lajstromban az neveket rend szerént, azmint az tizedszám van, s eligaszétom osztán dolgotokat.

199/4. Telekessj Lórinicz Pál fiát hogy Török Miklós uram Kanisára beköldte, most is oda vagyon. Könyörög, Nagyságod az fiát hoztatná ki Kanisáruul Török urammal, az mely Nagyságodnál is nyilván vagyon.

Erről sokat szóltak szemben, hanem adják Kaldi uramnak s lássa ő kegyelme is, mit cselekedjünk osztán véle.

199/5. Körmendj szabad vajda Lakattyarto Ferencznek az minemő házhelet adott volt Nagyságod, ahhoz tartozandó szántóföldekben mások három holdat bírnak. Könyörög azon, Nagyságod azokat is szabadéttatná kezéhez.

Ím szintén most azon vagyok, hogy mindenek heléhez való földre meglegyen igazán, így az tied is vissza adatik.

199/6. Körmendj Mihály kovács sógora Szabó István meghalván, az mi pénzi maradt, azt az atyafiai elvették, s ő citáltatott az Nagyságod törvényére érte, melyhez elégtelen. Könyörög, Nagyságod ne procedáljon törvénnyel vele.

Érttem, miről suplikálsz, de ebben semmi sem kel, az kik elvették, keresd fel őket, ha tenálad nincsen és atyafi nem vagy hozzája.

199/7. Muraiszombati^a vajda Bokor István jelenti, hogy Szeccj uram ő Nagysága részére való vajdának egy lovára esztendőnként fl 16 jár, annak széna és abrak, magának ruházatja, őneki penig semmi fizetése nem lévén, könyörög, Nagyságod rendelne fizetést és adna neki conventiot, ki mellett szolgálhatna.

Haszontalan kívánságod, azt sem szolgálod meg, az mit fizetnek, az Szécsi mit fizet, ő lássa, de elhiszem azt, hogy nem csak azért ad annyit neki is.

^aMuraszombat, Murska Sobota

199/8. Muraszombati^a kapus hajdúkat az nemes uraimék arra eröltetik, hogy mint az verasztók, éjjel kiáltsanak, melyet nem cselekedvén, Balogh Péter uram reájok ment és rutul verte őket; könyörögnek, Nagyságod oltalmazza meg őket.

Ne cselekedjétek aztat azután is, ha az nemes ember vigyázót kíván, tartson maga erszényéből olyan magának.

^aMurska Sobota

199/10. Muraiszombati sellyérek, kik az város kapuját őrzik, Marinics Gyurko, Horuat Iván, Karba Mathé, Bago Miklós, Takacz Lukác, Seregh Marko, Pentek Mihály és Szabó Iván jelentik, hogy az Szeczj urak részéről való sellyéreknek esztendőnként tíz tíz rénessek¹⁸ jár és négy négy köből gabonájok, s heleket is bírnak, önekik penig sem fizetések, sem penig semmi helet nem bírnak. Könyörögnek, Nagyságod rendelne nekik fizetést.

Ezt én az fizetést és szabadságot totaliter hazugságnak tartom, így nincsen is válaszok, hanem Temleni Ballás informálj róla, de úgy, hogy orcádra ez dolog gyalázatosan ne forduljon jövőendőben is.

199/11. Nadálj^a hajdúk könyörögnek, hogy Nagyságod az elveszett hajdúk helyett íratná be az körmendj hajdúk között.

Ezt fére [!] kell tenni mostan.

^aHorvátnádajla

199/12. Körmendj Szűcs Thamás idegen legény lévén megtelepedett itten, egy lovat tart az Nagyságod szolgálatjára, sem szántóföldre, sem penig réte nincsen, hanem az Nagyságod földi végiben vagyon egy darab föld, melyet ezelőtt az város marhája járt, s tavaly az tisztartó egy hajdúnak adta volt, amely most elveszett. Könyörög, azon földet Nagyságod adná nekie.

Semmit sem adnak most senkinek is, míg elszánt dolgaimat végre nem viszik elrendelt szolgálaim.

199/13. Körmendj Taba János igen beteg lévén, nagy fogyatkozásban vagyon, könyörög, Nagyságod valami kevés pénzzel és egy átalag borral segétené meg.

Ez is semmire való, fére [!] kell tenni csak.

199/14. [Ez a szám hiányzik, számozási hiba]

199/15. Kerkaskapolnán Kaczer János hosszú írással proponálja dolgát, nehéz meritumban venni. Nagyságod olvassa meg.

[Nincs mellette döntés]

199/16. Kapolnasfaluben Berkes Mihály atyja Kanisa elveszésekor vett volt fl 16. Arik Balástul egy fertály helt, azulta mind bírta, most Abraham János el akarja tőle venni. Könyörög, hogy Nagyságod ne engedje háborgatni, holott semmi közü nincs hozzá.

Amint írod, hogy semmi közü nincsen hozzá, hát el sem veheti, így múrt jössz énhozzám írással, hiszen van tisztartód, ahhoz menjél, de az ilyenért meglesz három pálcád.

199/17. Pap Istuán vádoltatott, hogy az urátul sok pénzi maradt volna, mely Nagyságodnál is nyilván lehet. Könyörög, Nagyságod az olyan vádolók ellen oltalmazza meg, mivel ha maradt volna is valamie, együtt keresték, noha semmije nem maradt.

Ki előtt és miért vádoltattál, én nem tudom, igaz-i, nem-i, de ha az ide való törvényre cizáltattál, elválk dolgod aziránt.

¹⁸ Rénes forint, rajnai forint.

199/18. Valami praedicatorné meghalván Kalamár Ferencznél, amely kinek kinek mit hagyott és miye maradt, az supplicatioval beadott testamentum levelének párjából kitetszik, mivel az felesége vér szerént való atyafia volt, s úgy legált ötven tallért nekie. Azért könyörög, Nagyságod ne háborgatná törvénnyel, s az testamentum pariaját olvassa meg Nagyságod nagyobb értelemnek mivoltáért.

Semmi sem kel abbul, csak azt meg törvénnyel kellett-i dolga, vagy nem, köllemben semmit sem engedek kérésében meg.

199/19. Raba Szent Mihályon Dericza jelenti, hogy az bátyja, Miklos Mátyás most az török miatt elveszett, maradt 26 talléra ez is szűrő, [!] mivel szűrszabó volt, az is penig idegennél vagyon. Könyörög, hogy Nagyságod adatná kezéhez.

Francsics uram, kicsoda ez, ha ott van az inquisiczios [!] seriesben, hát várjon az törvén delliberatiojához [!], addig semmi választja [!] nem leszen.

199/20. Czoczan Imre, Istok Gergely, Kenyeres Bencze, Gal János, Toth István és Somogj András az holdultságon lakván, mivel Nagyságodat fegyverekkel szolgálják, igen fenegeti őket az török, könyörögnek, Nagyságod bocsássa el őket, míg feleségek, gyermekek az pogány kézben nem akadnak, mert nem szolgálhatják Nagyságodat.

Ebben az kívánságtokban most, sem azután, semmi sem kel, nem is tudjátok, miér [!] kérték, eddig megottalmaztátok magatokat, azután is ottalmaztátok.

199/21. Hetyej Mihály 25 esztenőtül fogvást szolgálja Nagyságodat, s sok károkat vallott, tavaly is egy lova dögölt meg s igen elszegénykedett. Könyörög azon, hogy Nagyságod segétené meg.

Majd fizetnek, abból segéljed osztán magadat.

199/22. Senyehaziak mind fejenként jelentik, hogy Janosko Péter bevádoltatott volt, hogy az törököknek valami gyermeket adott volna be, s most az törvényben semmi ok nem tállatott hozzája. Azért könyörögnek, Nagyságod az egész falu kezességén eresztetné el, s ha ezután ugyanezen vétekben vádoltatnék, törvényre előálléttják.

Olyan latrok vattok, mint az, ki mellett suplilkaltok, de az másképpen igazodik el, s az ti dolgok is féllábó székre fog állani, hamis kurafiak.

Egy teljes szövegű kérvény (1644. január 9. előtt)

164. Nagyságos Kegyelmes Uram. Ez elmúlt esztendőben szintin akkortájban, amikor az mezőnkben levő gabonánkat behordottunk volna, akkor gonosz viletlen szerencse és gonosz emberek szándékokból, éccaka idején pajtám meggyulladván fottig mind gabonámmal együtt épen porrá megégett, ugyannyira Kegyelmes Uram, hogy még az mindennapi kenyérré való gabonát mind kuldulásommal és házonkint való könyörgéssel szereznem kellett, mivel apró gyermekimet és magamat mindeddig táplálom. Noha két fiamat már megházasiattam, kiadván részeket, azok már Nagyságodat szolgálnál [!] jobbágyul, magam penig nevetlen kis apró gyermekimmel nyomorkoszom mindaddig, míg Isten megsegít az mostani nyavalyámból. Nagyságodnak azokáért mint kegyelmes Uramnak alázatosson könyörgök, tekintvén ilyen nyomorult voltomat, méltóztassék kegyelmesen egy vagy két esztendeig robotból való szabadságot énnem megengedni. Az több adót valamint s valahogy Nagyságodnak beszolgáltatom, csak az egy robotból legyen kegyelmes engedelem Nagyságodtul. Hogy így esmég előbbeni erőt recuperálván, Nagyságodat mindeddig kisz engedelemmel jobbágyul szolgálhassam. Kegyelmes választ várok Nagyságodtul. Nagyságodnak alázatos jobbágya

Sz. Kuton lakozó Kozma Jokl.

Anno 1644. die 9. Januarii. Tisztartó uram informáljon kegyelmed errül, ha egy pajta égéséért szokás-e annyira való szabadságot adni, vagy nem. Adamus Batthyany.

Nagyságos uram, úgy vagyon, hogy ennek minden gabonája elégett, semmije sem maradt, s mind peniglen szénája, azért az Nagyságod kegyelmes gratiája rajta, meddig adat Nagyságod szabadságot, egy avagy két esztendeig, úgy vagyon, hogy elég kárvallott. Nagyságodnak alázatos szolgálja Jobbágy Jeremiás.¹⁹

Az kegyelmed informatiójából értjük, hogy ennek gabonája elégett, és semmije sem maradt, melyre nézve adjon kegyelmed egy esztendeig való szabadságot nekie. Actum in Uyvar Anno ut supra die vero 4. mensis Martii. Adamus de Batthyany.

VERA ZIMÁNYI

SUPPLICATIONUM MERITA. EXTRACTS FROM PETITIONS ADDRESSED TO COUNT ÁDÁM BATTHYÁNY I, CAPTAIN-GENERAL OF TRANSDANUBIA

There are few surviving examples of petitions made by serfs, domestic servants and servicemen to their masters in the sixteenth and seventeenth centuries, for it was not considered important to preserve a petition after its subject-matter had been dealt with. Ádám Batthyány, who greatly disliked having to read between ten and twenty and sometimes as many as thirty petitions every week, ordered his staff to prepare a short summary of each petition containing the most important data (the petitioner's name and address, the purpose of the petition). Batthyány then wrote his decision next to or below this data. At the end of each week, the summaries were collected together into a kind of little notebook. When matters had been dealt with, they were folded into little packages. Batthyány listed the contents of each package on its exterior. Finally the packages were tied together. The packages stayed in this bound form until the classification of the archive.

During classification each notebook received a serial number—and each petition a sub-number. Notebooks (sometimes just single sheets) from the 1640s and 1650s received serial numbers from 1-443. However, if we count and classify them by date of origin, we find that many are missing. For instance, given that Batthyány's system lasted for a period of sixteen years, there should be 832 notebooks or packages for the 832 weeks in the period. And given an average of twenty petitions per week, there should be more than 16,000 petition summaries for the whole period. In actual fact, however, we have just one third of this number. Even so, this is still a unique source, one that preserves a great quantity of data and information concerning the manorial estates of Németújvár, Rohonc and Szalonak (in a district of Vas county much of which now forms part of Burgenland). The notebooks give details of the everyday lives of serfs, soldiers and servants living on the estates—telling also of their relationships with their master and with each other. The notebooks bear witness both to the difficulties of everyday life and to the more dramatic events affecting families, e.g. capture of family members by the Turks, poverty after a fire, the fate of widows etc. Reading the texts, one also gains an impression of the behaviour and attitudes of the nobleman, e.g. the manner in which he spoke with his 'subjects' (which was very different from the way in which he addressed his equals in official correspondence). Some passages from a contemplated source-book are also provided.

¹⁹ Jobbágy Jeremiás volt ekkor a tisztartó.